

Hallituksen esitys Eduskunnalle huumausainelainsäädännön ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi huumausainelaki. Tarkoituksena on tehostaa huumausainevalvontaa mutta ei muuttaa kansallista huumausainepolitiikkaa. Lain tavoitteena on huumausaineiden laittoman Suomen tuonnin, Suomesta viennin, valmistuksen, levittämisen ja käytön ehkäiseminen. Huumausaineiden lähtöaineisiin sovellettaisiin välittömästi Euroopan yhteisöjen sisäkaupan ja ulko kaupan lähtöaineasetusten säännöksiä. Lakiin ei siten olisi tarpeen ottaa lähtöaineita (raaka-aineita) koskevia säännöksiä nykyisessä laajuudessa. Voimassa oleviin periaatteisiin ja menetelmiin ei ehdoteta olennaisia muutoksia, niitä vain täsmennettäisiin perustuslain edellyttämällä tavalla.

Huumausaineiden määrittelmä perustuisi kansainvälisiin sopimuksiin kuten nykyisinkin. Huumausaineen määrittelmää ehdotetaan täydennettäväksi siten, että huumausaineiksi voitaisiin valtioneuvoston asetuksella lukea myös aineet, joiden ottamisesta valvontaan päätettäisiin uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta annetun Euroopan unionin neuvoston päätöksen mukaisesti.

Lakiin otettaisiin säännökset huumausaineita koskevista yleiskielloista. Sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluisi huumausainelainsäädännön määräysten noudattamisen ylin johto ja ohjaus nykyiseen tapaan.

Lupa- ja valvontaviranomaisena toimisi edelleen Lääkelaitos. Valvontaviranomaisen toimintamahdollisuuksia tehostetaan ja valtuuksia täsmennetään nykyisestä. Lääkelaitoksella olisi oikeus saada käsittelemisään-

lupa-asioissa tietoja sekä velvollisuus antaa tietoja muille viranomaisille huumausainelain soveltamisalan asioista.

Laissa säädettäisiin luvanvaraisesta toiminnasta lääkinnällisiin tarkoituksiin, tutkimukseen ja tuotekehittelyyn sekä huumausaineen toteamiseksi käytettäville aineille, valmisteille ja testijärjestelmille. Lupamenettelyä täsmennettäisiin ja laajennettaisiin koskemaan myös huumausaineiden käsittelyä. Ensiaputoiminnassa sekä henkilökohtaiseen lääkintään käytettävät lääkevalmisteet vapautettaisiin viennin ja tuonnin osalta lupamenettelystä. Valvonnan osalta annettaisiin poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitokselle oikeus huumausaineen hallussapitoon ja muuhun käsittelyyn rikosten torjunnassa.

Lakiin otettaisiin nykyistä täsmällisemmät säännökset huumausaineiden käsittelemisestä, varastoisesta, kuljettamisesta sekä niitä koskevasta kirjanpitovelvollisuudesta, samoin takavarikoimisesta ja hävittämisestä.

Laissa säädettäisiin seuraamuksista nykyistä täsmällisemmin. Uudessa laissa olisi säännökset myös muutoksenhakukeinoista sekä tarvittavat siirtymäsäännökset lupamenettelystä.

Uuden huumausainelain johdosta muutettaisiin rikoslakia sekä yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain ja työterveyshuoltolain viittaussäännöksiä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1. Johdanto.....	4
2. Nykytila.....	4
2.1. Kansainväliset sopimukset	4
2.2. Euroopan yhteisöjen säännökset.....	5
2.3. Voimassa oleva huumausainelaki	7
2.4. Nykytilan arviointi.....	9
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	10
3.1. Tavoitteet	10
3.2. Keskeiset ehdotukset	10
4. Esityksen vaikutukset	11
4.1. Taloudelliset vaikutukset	11
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan	11
4.3. Ympäristövaikutukset	11
4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	11
5. Asian valmistelu.....	11
5.1. Valmistelun vaiheet	11
5.2. Lausuntojen pyytäminen	12
6. Suhde muuhun lainsäädäntöön.....	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	13
1. Lakiehdotusten perustelut.....	13
1.1. Huumausainelaki	13
1.2. Rikoslaki.....	26
1.3. Laki yksityisyyden suojasta työelämässä	26
1.4. Työterveyshuoltolaki.....	26
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	26
3. Voimaantulo.....	26
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	26
LAKIEHDOTUKSET	28
Huumausainelaki	28
Laki rikoslain 50 luvun 1 ja 5 §:n muuttamisesta.....	38
Laki yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	39
Laki työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta.....	40
LIITE	41
RINNAKKAISTEKSTIT	41
Laki rikoslain 50 luvun 1 ja 5 §:n muuttamisesta.....	41

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 6 §:n muuttamisesta.....	42
Laki työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta.....	43
LIITE	44
Valtioneuvoston asetus huumausaineista.....	44

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi huumausainelaki sekä siihen liittyen tarpeelliset muutokset rikoslain (39/1889) 50 luvun 1 ja 5 §:ään sekä yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 6 §:n 2 momenttiin ja työterveyshuoltolain (1383/2001) 3 §:n 1 momenttiin. Tarkoituksena on saattaa Suomen kansallinen huumausainelainsäädäntö yhteisöläinsäädännön mukaiseksi. Uuteen huumausainelakiin ei siksi ole tarpeen ottaa huumausaineiden lähtöaineita (raaka-aineita) koskevia säännöksiä nykyisessä laajuudessa. Esityksessä on lisäksi otettu huomioon perustuslain asettamat vaatimukset säädettäessä oikeuksista, eduista ja velvollisuuksista. Esitys tehostaisi kansallista huumausainevalvontaa.

2. Nykytila

2.1. Kansainväliset sopimukset

Huumausaineiden valvonta perustuu valtiotasopimuksiin. Näitä ovat a) New Yorkissa 30 päivänä maaliskuuta 1961 tehty vuoden 1961 huumausaineyleissopimus (SopS 43/1965) muutettuna Genevessä 25 päivänä maaliskuuta 1972 tehdyllä vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen muuttamista koskevalla pöytäkirjalla (SopS 42/1975), jäljempänä vuoden 1961 huumausaineyleissopimus, b) Wienissä 21 päivänä helmikuuta 1971 tehty psykotrooppisia aineita koskeva yleissopimus (SopS 60/1976), jäljempänä psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1971 yleissopimus, sekä c) Wienissä 20 päivänä joulukuuta 1988 huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehty Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus (SopS 44/1994), jäljempänä huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1988 yleissopimus.

Vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen sekä sen muuttamisepöytäkirjan kohteena ovat erityisesti oopiumi, kannabistuotteet ja kokaiini sekä näiden johdannaiset. Sopimuksessa tarkoitettut huumausaineet on lueteltu

sen liitteinä olevissa neljässä luettelossa, joita on myöhemmin täydennetty käsittämään myös synteettiset valmisteet. Sopimus kattaa siten paitsi luetteloissa mainitut huumausaineet, myös niitä sisältävät valmisteet. Luettelot on laadittu sen mukaan, minkälaisia valvontatoimenpiteitä kunkin huumausaineen ja sitä sisältävän valmisteen on katsottu edellyttävän.

Psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen kohteena ovat psyko-lääkkeet, joilla on samat vaikutukset kuin huumausaineyleissopimuksessa tarkoitetuilla aineilla. Sopimus koskee muun muassa amfetamiinia ja sen sukuisia aineita sekä barbituraatteja. Myös tässä sopimuksessa tarkoitettut aineet on jaettu neljään ryhmään sen mukaan, minkälaisia valvontatoimenpiteitä aineiden ja niitä sisältävien valmisteiden on katsottu edellyttävän. Sopimusosapuolilla on lisäksi mahdollisuus päättää sopimuksessa tarkoitettuja aineita sisältävien valmisteiden vapauttamisesta sopimuksessa mainituin edellytyksin tietyistä valvontatoimenpiteistä.

Näiden sopimusten tarkoituksena on ollut luoda kansainvälinen valvontajärjestelmä, jolla sopimuksissa tarkoitettujen aineiden tuotanto, kauppa ja käyttö on pyritty rajoittamaan vain lääketieteellisiin ja tutkimustarkoituksiin. Sekä huumausaineyleissopimuksen että psykotrooppisia aineita koskevan sopimuksen luetteloita on täydennetty jatkuvasti.

Kansainvälistä yhteistyötä laittoman huumausainekaupan ehkäisemiseksi on lisäksi tehostettu huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskevalla vuoden 1988 yleissopimuksella. Sopimus velvoittaa valvomaan myös huumausaineen valmistuksessa käytettäviä aineita ja niitä sisältäviä valmisteita, vaikka nämä eivät itsessään olekaan huumausaineita. Valvottavat aineet on lueteltu sopimuksen liitteinä olevissa kahdessa luettelossa. Luetteloon I on sisällytetty aineita, joiden pienistäkin määristä on mahdollista niitä muuntamalla saada huumausaineita. Luetteloon kuuluvat tällä hetkellä N-asetyylianiilihappo, efedriini, ergometriini, ergotamiini, etikkahappoanhydridi, 1-fenyyl-2-propanoli, isosa-

proli, kaliumpermanganaatti, lysergihappo, 3,4-metyleenidioksifenyli-2-propanoni, norefedriini, piperonaali, pseudoefedriini ja safroli sekä näiden suolat, jos sellaisten olemassaolo on mahdollista. Luetteloon II on sisällytetty aineita, joita käytetään jatkuvasti suurina määrinä esimerkiksi kemian teollisuudessa, mutta joita voidaan käyttää myös huumausaineiden valmistusprosessissa. Luetteloon kuuluvat tällä hetkellä antraniilihappo, asetoni, etyylietteri, fenyylietikkahappo, kloori-vetyhappo, metyylietyliketoni, piperidiini, rikkihappo ja tolueeni sekä näiden suolat, jos sellaisten olemassaolo on mahdollista, eivät kuitenkaan kloorivetyhapon ja rikkihapon suolat.

2.2. Euroopan yhteisöjen säännökset

Euroopan yhteisöissä (EY) ei ole annettu säädöksiä huumausaineiden valvonnasta, vaan valvonta Euroopan unionin jäsenvaltioissa perustuu kussakin jäsenvaltiossa valtiosopimusten perusteella annettuun lainsäädäntöön. Jäsenvaltiot ovat kuitenkin pitäneet tärkeänä tehdä yhteistyötä huumausaineiden väärinkäytön torjumiseksi sekä pyrkiä lähentämään lainsäädäntöjään siinä määrin kuin se on tarpeen laittoman huumausainekaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Erityisesti on katsottu, että synteettisten huumausaineiden kehittämiseen liittyvät vaarat edellyttävät jäsenvaltioiden nopeaa toimintaa ja että jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten ja lain noudattamista valvovien tahojen välisessä kansainvälisessä yhteistyössä saattaa ilmetä ongelmia, jollei uusia synteettisiä huumausaineita saateta rikoslainsäädännön piiriin kaikissa jäsenvaltioissa. Tämän vuoksi neuvosto hyväksyi 16 päivänä kesäkuuta 1997 tekemällään päätöksellä yhteisen toiminnan uusia synteettisiä huumausaineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskien arvioinnista ja valvonnasta.

Yhteinen toiminta on kumottu 21 päivänä toukokuuta 2005 voimaan tulleella neuvoston päätöksellä uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta 2005/387/YOS. Päätöstä sovelletaan 2 artiklan mukaan aineisiin, joita ei ole lueteltu vuoden 1961 huumausaineyhteis-sopimuksessa mutta jotka voivat aiheuttaa

vastaavan uhan kansanterveydelle kuin sopimuksen I, II tai IV luettelossa mainitut aineet eli uusiin huumausaineisiin. Päätöksen soveltamisalan piiriin kuuluvat myös aineet, joita ei ole lueteltu psykotrooppisia aineita koskevassa vuoden 1971 yleissopimuksessa, mutta jotka voivat aiheuttaa vastaavan uhan kansanterveydelle kuin sopimuksen I, II, III tai IV luettelossa mainitut aineet eli uudet psykotrooppiset huumausaineet. Päätös koskee lopputuotteita, mutta ei huumausaineiden lähtöaineita.

Neuvoston päätöksen 4 artiklan mukaan jäsenvaltiot ovat velvollisia huolehtimaan siitä, että jäsenvaltion Euroopan poliisiviraston (Europol) kansallinen yksikkö ja jäsenvaltion edustajat eurooppalaisessa tietoverkossa (Reitox) antavat Europolin huumeyskikölle (EDU) ja Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskukselle (EMCDDA) tietoja uusien psykoaktiivisten aineiden sekä uusia psykoaktiivisia aineita sisältävien valmisteiden valmistuksesta, laittomasta kaupasta ja käytöstä. Europol ja EMCDDA kokoavat jäsenvaltioilta saamansa tiedot ja toimittavat ne välittömästi toisilleen ja Europolin kansallisille yksiköille, jäsenvaltioiden Reitox-verkon edustajille, komissiolle ja Euroopan lääkevirastolle. Jos Europol ja EMCDDA ovat sitä mieltä, että jäsenvaltion toimittamat tiedot uudesta psykoaktiivisesta aineesta eivät anna aiheita tietojen välittämiseen, ne ilmoittavat siitä välittömästi tiedot toimittaneelle jäsenvaltiolle. Europol ja EMCDDA perustelevat päätöksensä neuvostolle kuuden viikon kuluessa.

Jos Europol ja EMCDDA katsovat tai neuvosto jäsentensä enemmistöllä katsoo, että jäsenvaltioiden toimittamat tiedot uusista psykoaktiivisista aineista antavat aiheita enempien tietojen keräämiseen, Europol ja EMCDDA neuvoston päätöksen 5 artiklan mukaan kokoavat kerätyt tiedot ja esittävät ne yhteisessä kertomuksessa, joka toimitetaan neuvostolle, Euroopan lääkevirastolle ja komissiolle.

Uusien aineiden käyttöön ja laittomaan kauppaan liittyvät mahdolliset riskit ja aineen kieltämisestä johtuvat mahdolliset seuraukset arvioidaan päätöksen 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden nimittämällä asiantuntijoilla laajennetun tiedekomitean johdolla pidettä-

vässä erityiskokouksessa, johon kutsutaan myös komission, Europolin ja Euroopan lääkeviraston edustajat. Arvioinnin tuloksista laaditaan kertomus, jonka pohjalta komissio voi tehdä neuvostolle aloitteen siitä, että kyseinen uusi aine määritellään valvottavaksi huumausaineeksi. Päätös neuvostossa tehdään 8 artiklan mukaan määränemmistöllä Euroopan unionista tehdyn yleissopimuksen 34 artiklan 2 kohdan c alakohtaa noudattaen.

Jos neuvosto tekee myönteisen päätöksen, jäsenvaltioiden tulee 9 artiklan perusteella päätöksessä asetetussa määräajassa toteuttaa kansallisen lainsäädäntönsä mukaiset toimenpiteet uuden psykotrooppisen huumausaineen saattamiseksi vastaavien valvontatoimenpiteiden ja rikosoikeudellisten seuraamusten piiriin, jotka jäsenvaltiossa koskevat psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen mukaisia velvoitteita. Vastaavasti on meneteltävä uuden huumausaineen saattamiseksi valvontatoimenpiteiden ja rangaistusten piiriin vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen mukaisia velvoitteita noudattavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Euroopan unionin vuoden 1997 yhteisen toiminnan mukaisesti on tehty kolme neuvoston päätöstä, joista ensimmäinen koskee 4-MTA (P-metyyliamfetamiini eli 4-metyyliamfetamiini) -nimistä ainetta, toinen PMMA (parametoksimefyliamfetamiini tai N-metyyli-1-[4-metoksifenyli]-2-amino propani) -nimistä ainetta ja kolmas uusia syntetisiä huumausaineita 2C-I (2,5-dimetoksi-4-jodifenyliamiini), 2C-T-7 (2,5-dimetoksi-4-(n)-propyylitiofenyliamiini) ja TMA-2 (2,4,5-trimetoksiamfetamiini). Vuoden 2005 neuvoston päätöksellä uusia psykoaktiivisia aineita koskeva tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta 12 artiklan perusteella nämä ja muut yhteisen toiminnan 5 artiklan perusteella tehdyt neuvoston päätökset ovat edelleen oikeudellisesti päteviä, vaikka vuoden 1997 yhteinen toiminta on kumottukin 21 päivästä toukokuuta 2005.

Huumausaineiden lähtöaineiden valvonnasta säädetään Euroopan yhteisön lainsäädännössä, jonka perustana on edellä mainittu huumausaineita ja psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1988 yleissopimus.

Euroopan parlamentin ja neuvoston huu-

mausaineiden lähtöaineista 11 päivänä helmikuuta 2004 antaman asetuksen (EY) N:o 273/2004, jäljempänä sisäkaupan lähtöaineasetus, tavoitteena on toteuttaa huumausaineiden lähtöaineiden kaupan yhdenmukainen valvonta yhteisössä ja estää näiden aineiden kulkeutuminen laittomaan valmistukseen.

Sisäkaupan lähtöaineasetuksella valvottavilla aineilla eli luokitelluilla aineilla tarkoitetaan asetuksen liitteessä 1 lueteltuja aineita, mukaan lukien näitä aineita sisältävät seokset ja luonnontuotteet. Luokiteltuihin aineisiin eivät kuitenkaan sisälly lääkkeet, sellaisia kuin ne on määritelty ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2001/83/EY. Luokiteltuihin aineisiin eivät myöskään sisälly lääkevalmisteet, seokset, luonnontuotteet tai muut valmisteet, joiden koostumus on sellainen, ettei näitä aineita ole helppo käyttää tai uuttaa yksinkertaisilla tai taloudellisesti kannattavilla tavoilla. Luokitellut aineet on jaettu kolmeen luokkaan, ja valvonnan taso vaihtelee sen mukaan mihin luokkaan aine kuuluu. Luokiteltujen aineiden luokka 1 vastaa huumausaineita ja psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1988 yleissopimuksen I luetteloa. Sopimuksen II luetteloon kuuluvat aineet on jaettu asetuksessa kahteen luokkaan siten, että laajan laillisen kaupankäynnin kohteena olevat teollisuuskemikaalit on sijoitettu luokkaan 3 ja muut aineet luokkaan 2.

Sisäkaupan lähtöaineasetuksessa määritellään muut kuin luokitellut aineet, joilla tarkoitetaan aineita, joita ei ole lueteltu asetuksen liitteessä 1, mutta joita on todettu käytetyn huumaus- tai psykotrooppisten aineiden laittomassa valmistuksessa. Komissio julkaisee säännöllisesti luettelon muista kuin luokitelluista aineista eli niin sanotun vapaaehtoisesti valvottavien kemikaalien listan. Sen tarkoituksena on auttaa teollisuutta vapaaehtoisesti valvomaan näillä aineilla käytävää kauppaa.

Sisäkaupan lähtöaineasetuksen mukaan luokkaan 1 kuuluvien aineiden hallussapito tai markkinoille saattaminen edellyttää toimivaltaisten viranomaisten lupaa ennen toiminnan harjoittamista. Asetuksessa on säännökset lupamenettelystä. Luokkaan 2 kuulu-

vien aineiden markkinoille saattaminen edellyttää rekisteröitymistä eli ilmoituksen tekemistä toimivaltaisille viranomaisille ennen toiminnan harjoittamista. Apteekkeille, eläinlääkkeiden jakelupisteille, tiettytyypisille viranomaisille tai asevoimille voidaan myöntää erityislupa tai niihin voidaan soveltaa erityistä rekisteröintiä. Luokkaan 1 ja 2 kuuluvien aineiden markkinoille saattaminen edellyttää myös luokiteltujen aineiden kaupasta vastaavan henkilön nimeämistä.

Sisäkaupan lähtöaineasetuksessa on myös säännökset muun muassa luokiteltujen aineiden markkinoille saattamiseen liittyviä asiakirjoja ja pakkausmerkintöjä koskevista vaatimuksista sekä asiakkaalta vaadittavista selvityksistä. Asetuksessa myös veloitetaan toimijat ilmoittamaan välittömästi toimivaltaisille viranomaisille tilanteista, joissa luokiteltujen aineiden voidaan epäillä päätyvän huumaus- tai psykotrooppisten aineiden laittomaan valmistukseen.

Neuvoston yhteisön ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä 22 päivänä joulukuuta 2004 antaman asetuksen (EY) N:o 111/2005, jäljempänä ulkokaupan lähtöaineasetus, tavoitteena on estää huumausaineiden lähtöaineiden kulkeutuminen laittomaan valmistukseen yhteisön ja kolmansien maiden välisessä kaupassa. Ulkokaupan lähtöaineasetuksella valvottavat aineet on määriteltävä ja luokiteltava samalla tavalla kuin sisäkaupan lähtöaineasetuksessa. Myös muita kuin luokiteltuja aineita koskevat säännökset ovat yhtenevät sisäkaupan lähtöaineasetuksen vastaavien säännösten kanssa.

Luokiteltujen aineiden luokkaan 1 kuuluvien aineiden tuontia, vientiä tai niitä koskevan välitystoiminnan harjoittaminen edellyttää toimivaltaisten viranomaisten lupaa. Asetuksessa on säännökset lupamenettelystä. Luokkaan 2 kuuluvien aineiden tuontia, vientiä tai niitä koskevan välitystoiminnan harjoittaminen edellyttää puolestaan ilmoitusta toimivaltaisille viranomaisille.

Ulkokaupan lähtöaineasetuksessa on sisäkaupan lähtöaineasetusta vastaavat säännökset vaatimuksista, jotka koskevat asiakirjoja ja pakkausmerkintöjä. Ulkokaupan lähtöaineasetuksessa myös veloitetaan toimijat ilmoittamaan välittömästi toimivaltaisille vi-

ranomaisille tilanteista, joissa luokiteltujen aineiden voidaan epäillä päätyvän huumaus- tai psykotrooppisten aineiden laittomaan valmistukseen.

Ulkokaupan lähtöaineasetuksen mukaan luokkaan 1 ja 2 sekä poikkeustapauksissa myös luokkaan 3 kuuluvien aineiden vienti edellyttää toimituskohtaista vientilupaa. Luokkaan 1 kuuluvien aineiden tuonti puolestaan edellyttää toimituskohtaista tuontilupaa. Asetuksessa on yksityiskohtaiset säännökset vienti- ja tuontilupamenettelystä.

Sisä- ja ulkokaupan lähtöaineasetuksissa edellytetään jäsenvaltioiden säätävän kansallisessa lainsäädännössään tarvittavista toimenpiteistä, jotta toimivaltaiset viranomaiset voivat suorittaa valvonta- ja seurantatehtäviä. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa tietojensaanti kaikista luokiteltujen aineiden tilauksista ja niitä koskevista toimista sekä pääsy toimijoiden liiketiloihin todisteiden hankkimiseksi sääntöjenvastaisuuksista. Asetusten mukaan jäsenvaltioiden on myös annettava säännökset asetusten rikkomisen seuraamuksista.

Sisä- ja ulkokaupan lähtöaineasetuksia on sovellettava 18 päivästä elokuuta 2005.

Huumausaineiden lähtöaineista annettun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 273/2004 ja yhteisön ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 111/2005 täytäntöönpanosäännöistä annettu komission asetus (EY) N:o 1277/2005 on annettu 27 päivänä heinäkuuta 2005 ja sitä on sovellettava 18 päivästä elokuuta 2005.

2.3. Voimassa oleva huumausainelaki

Voimassa olevassa huumausainelaisissa (1289/1993) säädetään huumausaineiden ja niiden valmistuksessa käytettävien aineiden valvonnasta. Huumausaineiden valvonta perustuu kansainvälisiin sopimuksiin. Lakia säädettäessä pidettiin tärkeänä kansainvälistä yhteisymmärrystä siitä, mitä huumausaineella tarkoitetaan. Huumausaine on sen vuoksi määriteltävä huumausainelain 2 §:ssä siten, että sillä tarkoitetaan samoja aineita ja valmisteita kuin mitä tarkoitetaan vuoden 1961 huumaus-

usaineyleissopimuksessa ja psykotrooppisia aineita koskevassa vuoden 1971 yleissopimuksessa. Sopimusten luettelot on saatettu Suomessa voimaan huumausaineista ja huumausaineen valmistuksessa käytettävistä aineista annetulla sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä (1709/1993), jäljempänä huumausaine päätös.

Ainoana poikkeuksena kansainvälisten sopimusten luetteloista voidaan huumausainelain 2 §:n 1 momentissa olevan valtuutussäännöksen perusteella asetuksella säätää, että huumausaineiksi luetaan siinä mainitut kasvit, jotka sisältävät jotakin edellä mainituissa kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitettua ainetta. Tämän perusteella huumausaineasetuksen (1603/1993) 1 §:ssä säädetään, että huumausaineiksi luettavia kasveja ovat vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksessa mainittujen kasvien lisäksi kat-kasvi (*Catha edulis*), meskaliinia sisältävät kaktuskasvit ja *Psilocybe*-sienet.

Huumausaineen valmistuksessa käytettävillä aineilla eli huumausaineiden lähtöaineilla tarkoitetaan huumausainelain 2 §:n 2 momentin mukaan vuoden 1988 huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskevan yleissopimuksen liitteen luetteloissa tarkoitettuja aineita ja näitä aineita sisältäviä valmisteita lukuun ottamatta lääkevalmisteita ja muita luetteloituja aineita sisältäviä valmisteita, jotka on yhdistetty siten, että luetteloissa mainittuja aineita ei voida helposti käyttää tai eristää käytössä olevilla keinoilla. Myös kyseisten aineiden kansainväliset luettelot on saatettu Suomessa voimaan edellä mainitulla huumausaine päätöksellä. Aineet on huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskevaa vuoden 1988 yleissopimusta vastaavasti jaettu kahteen luetteloon.

Huumausaineiden valvonnassa on lähtökohtana, että huumausaineen tuotanto, valmistus, maahantuonti, maastavienti, jakelu, kauppa, hallussapito ja käyttö muihin kuin lääkinnällisiin, tieteellisiin ja huumausainerikostutkintaa edistäviin tarkoituksiin on kielletty. Tästä yleiskiellosta säädetään huumausainelain 3 §:ssä. Lisäksi huumausaineen valmistus, maahantuonti ja maastavienti edellä mainittuihin laillisiin tarkoituksiin, toisin sanoen lääkinnällisiin, tieteellisiin ja huumausainerikosten ehkäisemistä tai tutkin-

taa edistäviin tarkoituksiin edellyttää viranomaisen myöntämää lupaa. Lupien myöntämistä koskevat perussäännökset sisältyvät huumausainelain 4 ja 5 §:ään siten, että lain 4 §:ssä säädetään lääkinnällisiin tarkoituksiin myönnettävän luvan perusteista ja 5 §:ssä tieteellisiin ja huumausainerikosten ehkäisemistä tai tutkintaa edistäviin tarkoituksiin myönnettävän luvan perusteista.

Lupajärjestelmästä voidaan lain 6 §:ään sisältyvien säännösten perusteella vapauttaa asetuksella tarkemmin säädettävät sellaiset huumausaineet ja niitä sisältävät valmisteet, joihin katsotaan liittyvän vain vähäinen väärinkäytön vaara samoin kuin kansainvälisessä liikenteessä toimivien alusten ja ilma-alusten lääkevarastot ja matkustajien henkilökohtaiset lääkevalmisteet. Lupamenettelyistä ja luvanvaraisuudesta vapauttamisesta säädetään tarkemmin huumausaineasetuksen 6 §:ssä. Lääkelain (395/1987) 19 §:ssä sekä lääkevalmisteiden henkilökohtaisesta tuonnista Suomeen annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1088/2002) säädetään yksityishenkilön oikeudesta lääkevalmisteiden Suomeen tuontiin henkilökohtaista lääkitystä varten.

Huumausaineen valmistuksessa käytettävien aineiden valvonnasta säädetään huumausainelain 7 §:ssä. Lääkelaitoksella on pykälän 1 momentin perusteella oikeus kieltää huumausaineen valmistuksessa käytettävän aineen maahantuonti, maastavienti ja luovuttaminen, jos on syytä epäillä, että aine on tarkoitettu huumausaineen laittomaan valmistukseen. Näiden aineiden valvonnasta on säädetty pykälän 2 momentissa olevan valtuutussäännöksen perusteella pääosin huumausaineasetuksessa. Pykälän 3 momentin mukaan asetuksella voidaan säätää, että kyseisten aineiden valmistus, maahantuonti, maastavienti, kaupanpito ja muu käsittely edellyttää lääkelaitoksen myöntämää lupaa tai ilmoituksen tekemistä lääkelaitokselle. Lupiin voidaan liittää ehtoja ja lupa voidaan peruuttaa, jos huumausainelakia, sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka luvulle asetettuja ehtoja on rikottu tai muita väärinkäytöksiä on tapahtunut, jos luvan edellytykset eivät enää täyty, jos lupaa haettaessa esitetyt tiedot ovat olleet virheellisiä, jos luvansaaja ei enää ole sopiva harjoittamaan kyseistä toimintaa taikka jos saatujen

tietojen perusteella on epäiltävissä, että lyseinen aine saattaa joutua huumausaineiden laittomaan valmistukseen.

Huumausaineasetuksen 9 ja 9 a—9 e §:ssä säädetään tarkemmin yhteisöainsäädännön edellyttämästä valvonnasta sekä siltä osin kuin kysymys on yhteisöjen sisäisestä, direktiiveillä säännelystä toiminnasta, että siltä osin kuin kysymys on EY:n asetuksissa säännelystä kolmansien maiden kanssa tapahtuvasta toiminnasta.

Huumausainelain 8 §:ään sisältyy huumausaineiden ja huumausaineen valmistuksessa käytettävien aineiden merkitsemistä koskeva perussäännös, jonka mukaan huumausaineen ja huumausaineen valmistuksessa käytettävän aineen valmistajan, maahantuojan, maastaviejän ja luovuttajan on huolehdittava siitä, että päälyyksessä, jossa aine tai valmisteluovutetaan, on tarvittavat tunnustiedot. Päälyysmerkinnöistä sekä lähetyksiä ja luovutuksia koskevissa asiakirjoissa ilmoitettavista tiedoista säädetään tarkemmin lääkeasetuksessa.

Huumausaineiden laillisen käytön valvonnassa on olennainen merkitys näitä aineita ja niiden valmistuksessa käytettäviä aineita koskevalla kirjanpito vaatimuksella sekä viranomaisten mahdollisuudella saada tähän kirjanpitoon perustuvia tietoja. Huumausainelain 9 §:ään sisältyvän perussäännöksen mukaan huumausaineiden ja huumausaineen valmistuksessa käytettävien aineiden tuotantoon, valmistukseen, maahantuontiin, maastavientiin, jakeluun, kauppaan ja hallussapitoon oikeutetut ovat velvollisia pitämään kirjaa näistä aineista sekä antamaan niihin liittyviä ilmoituksia ja tietoja siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö tarkemmin määrää. Asiasta on säädetty tarkemmin huumausaineita ja huumausaineen valmistuksessa käytettäviä aineita koskevasta kirjanpito- ja tietojenantovelvollisuudesta sekä huumausaineiden käsittelystä ja hävittämisestä annetussa sosiaali- ja terveysministeriön päätöksellä (1708/1993), jäljempänä huumausaineiden käsittelypäätös, jossa säädetään huumausaineita ja huumausaineen valmistuksessa käytettäviä aineita koskevasta kirjanpito- ja tietojenantovelvollisuudesta sekä huumausaineiden käsittelystä ja hävittämisestä. Lääkelaitoksella on oikeus saada kirjanpito pyynnöstä nähtäväkseen.

Huumausainelain 10 §:ssä säädetään huumausaineiden takavarikoinnista ja hävittämisestä. Lain 11 §:ssä puolestaan annetaan lääkelaitokselle mahdollisuus asettaa ja tarvittaessa tuomita kyseisen lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaisten velvoitteiden laiminlyöjälle uhkasakkolain (1113/1990) mukainen uhkasakko.

Huumausaineiden ja niiden valmistuksessa käytettävien aineiden valvonta kuuluu huumausainelain 12 §:n 1 momentin säännöksen perusteella sosiaali- ja terveysministeriön alaiselle Lääkelaitokselle. Sen määräämällä henkilöllä on pykälän 3 momentin mukaan myös oikeus tarkastaa tiloja, joissa huumausainetta tai huumausaineen valmistuksessa käytettävää ainetta valmistetaan, varastoidaan, säilytetään tai muulla tavoin käsitellään sekä ottaa tässä yhteydessä korvauksetta näytteitä tutkittavaksi. Lisäksi pykälän 2 momenttiin sisältyy valtuutussäännös, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi tarvittaessa antaa määräyksiä huumausaineiden ja niiden valmistuksessa käytettävien aineiden varastoinnista, säilytyksestä ja kuljuttuksesta ja muusta käsittelystä samoin kuin huumausaineiden hävittämisestä. Asiasta on säädetty huumausaineiden käsittelypäätöksessä.

Lain 13 §:ään sisältyy lain muihin pykäliin sisältyviä valtuutussäännöksiä täydentävä asetuksenantovaltuutus.

Lääkelaitos voi pitää huumausaineseurantarekisteriä terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä annetun lain (556/1989) mukaan. Lääkelaitos ei kuitenkaan nykyisin pidä tällaista rekisteriä.

2.4. Nykytilan arviointi

Euroopan yhteisön lähtöaineita koskeva lainsäädäntö on muuttunut 18 päivänä elokuuta 2005 siten, että yhteisön jäsenvaltioiden välistä lähtöaineiden kaupan valvontaa koskeva direktiivi korvataan asetuksella. Yhteisön ja kolmansien maiden välisen lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevat säännökset sisältyivät asetukseen. Yhteisön asetukset ovat kaikilta osiltaan velvoittavia, ja niitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Siten huumausainelakiin nykyisin sisältyvät direktiivin täytäntöönpanon edel-

lyttämät säännökset eivät ole enää tarpeen. Euroopan yhteisön lähtöaineita koskeva lainsäädäntö on muuttunut myös siten, että sisä- ja ulkokaupan lähtöaineasetuksissa säädetään kattavasti huumausaineiden lähtöaineisiin liittyvästä luvan- ja ilmoituksenvaraisesta toiminnasta sekä lupamenettelyistä. Tämän johdosta huumausainelakiin ei enää voida ottaa säännöksiä kyseisissä asetuksissa säädetystä seikoista. Asetukset edellyttävät kuitenkin eräiden niitä täydentävien säännösten antamista.

Myös perustuslaki edellyttää huumausainelain muuttamista. Valvontatoimenpiteistä on säädettävä nykyistä täsmällisemmin lain tasolla. Lääkelaitoksen asemaa valvontaviranomaisena on aiheellista täsmentää huumausainelaissa. Samalla lupamenettelysäännöksiä sekä valvontasäännöksiä tulee selventää ja täsmentää.

Terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä annetun lain (556/1989) mahdollistamaa huumausaineseurantarekisteriä tulisi kehittää ottaen huomioon perustuslain ja henkilötietolain säännökset. Koska asia liittyy myös terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen valvontatoimintaan, jota ollaan laajentamassa ja kehittämässä, tähän esitykseen ei ole sisällytetty mainitun rekisterin kehittämistä koskevia ehdotuksia huumausaineiden valvonnan tehostamiseksi.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Esityksessä otetaan huomioon Euroopan unionin jäsenyydestä johtuvat uudet huumausaineita ja huumausaineiden lähtöaineita koskevat velvoitteet, jotka johtuvat edellä 2.2 jaksossa tarkoitetuista neuvoston keväällä 2005 tekemästä päätöksestä sekä huumausaineiden lähtöaineita koskevasta kahdesta asetuksesta ja näiden täytäntöönpanoasetuksesta.

Perustuslaista johtuvat säännösten täydennys- ja täsmennystarpeet otetaan myös huomioon. Lain tekstiä pyritään myös selkeyttämään. Tämän vuoksi päädyttiin kirjoittamaan huumausainelaki kokonaan uudelleen osittaisen muuttamisen sijasta.

Esityksessä otetaan lisäksi huomioon huu-

mausaineiden väärinkäytön ehkäisyyn liittyvät kansainväliset velvoitteet.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi huumausaineen määritelmää, jossa huumausaineiden valvontaa koskevien valtiosopimusten luetteloihin sisällytetyt aineet ja valmisteet sekä kasvit luetaan huumausaineiksi. Huumausaineiksi voitaisiin valtioneuvoston asetuksella lukea lisäksi myös aineet, joiden valvontaan ottamisesta päätettäisiin toukuussa 2005 uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta annetun neuvoston päätöksen mukaisesti.

Lakiin sisällytettäisiin kielto viljellä kokapensasta, kat-kasvia, meskaliinia sisältäviä kaktuskasveja ja Psilosybe-sieniä kokonaan sekä oopiumiunikkoo, ja hampua huumausaineina tai huumausaineiden raaka-aineena käytettäviksi.

Huumausaineiden lähtöaineiden osalta esityksessä ehdotetaan, että huumausainelakiin otettaisiin vain yhteisöläinsäädäntöä täydentävät säännökset. Huumausainelaissa otettaisiin myös huomioon näiden aineiden valvontaan liittyvä yhteisöläinsäädännössä käytetty terminologia.

Esityksessä ehdotettuun huumausainelakiin sisällytettäisiin nykyistä lakia täsmällisemmät lupamenettelyä ja valvontaa koskevat säännökset, samoin toimijoiden, kuten luvanhaltijoiden, velvollisuuksista sekä ohjauksesta ja yleisestä valvonnasta. Rikostorjunnasta säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin huumausainerikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi erityisesti poliisin sekä tulli- ja rajavartiolaitosten osalta.

Nykyisten valmistus- sekä tuonti- ja vientilupien lisäksi Suomeen tuonin ja Suomesta viennin osalta lupa vaadittaisiin myös huumausaineen toteamiseksi käytettäville aineille, valmisteille ja testijärjestelmille, samoin huumausaineiden käsittelylle. Lupaviranomaisena toimisi Lääkelaitos kuten nykyisinkin.

Lakiin otettaisiin myös nykyistä täsmällisemmät huumausaineiden merkitsemistä, kirjanpitoa ja tietojenantovelvollisuutta koske-

vat säännökset samoin kuin takavarikoimista ja hävittämistä sekä huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden seurantaa koskevat säännökset.

Valvonnan tehostamiseksi huumausainelakiin otettaisiin säännökset, joiden nojalla Lääkelaitoksella olisi rikosrekisterilakiin perustuvan tietojensaannin lisäksi oikeus saada myös sakkorekisteristä tiedot, joita se tarvitsee voidakseen kyseisessä laissa tarkoitettuja lupa-asioita käsitellessään arvioida luvanhakijan tai luvanhaltijan sopivuutta. Lääkelaitos saisi myös luovuttaa tietoja viranomaiselle, jolla on säädetyn tehtävänsä perusteella oikeus saada tieto salassa pidettävästä asiasta. Vastaavasti Lääkelaitoksella olisi oikeus saada lupa- ja valvontatehtäviensä edellyttämät tiedot.

Esityksessä täsmennettäisiin rikoslain 50 luvun 1 ja 5 §:n säännöksiä. Ehdotettavaan huumausainelakiin otettaisiin tunnusmerkistöksi huumausainelakirikkomus.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotettava huumausainelaki tehostaisi ja edistäisi viranomaisten yhteistyötä huumausaineiden valvonnassa. EU:n sisä- ja ulko-kauppa-asetuksissa ehdotetut toimenpiteet lisääisivät jonkin verran Lääkelaitoksen valvontatehtäviä.

Huumausainelain ohjaus- ja valvontajärjestelmä täydentää nykyistä selkeämmin lääkelain mukaista valvontajärjestelmää. Tällöin Lääkelaitoksen asema huumausainelain mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena selkiytyisi nykyisestä. Tiedotusta ja koulutusta kohdennettaisiin erityisesti kemian ja lääkealan kaupalle ja teollisuudelle.

Sosiaali- ja terveysministeriölle ja Lääkelaitokselle uudesta lainsäädännöstä johtuvat ohjaus-, lupa-, valvonta- ja tiedonhallintatehtävät edellyttäisivät voimavarojen lisäämistä noin yhdellä henkilötyövuodella.

4.3. Ympäristövaikutukset

Esitykseen sisältyvään huumausainelakiin otettavat säännökset huumausaineiden kuljetamisesta, hävittämisestä sekä kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuudesta sekä ohjauksen ja valvonnan tehostamisesta parantavat välillisesti ympäristönsuojelua.

4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä pyritään osaltaan estämään huumausaineiden kauppaa ja vähentämään huumausaineiden käyttöä. Sukupuoli-vaikutusten osalta ehdotettuja säännöksiä voidaan pitää neutraaleina. Ehdotettavaan huumausainelakiin otettava huumausainelakirikkomus laajentaisi rangaistusvastuun piiriä. Esityksessä annettaisiin kemian ja lääkealan toimijoille eräitä lisävelvoitteita.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmistelun vaiheet

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä valmisteli muutoksia huumausainelainsäädäntöön ja antoi mietintönsä 18 päivänä kesäkuuta 2002. Työryhmään osallistui oikeusministeriön, valtiovarainministeriön, sisäasiainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, Kansanterveyslaitoksen, Lääkelaitoksen ja Tullihallituksen edustajat. Työryhmä esitti muutettavaksi huumausainelainsäädäntöä yhteisön lainsäädäntöä vastavaksi. Ehdotuksista pyydettiin lausunnot.

Tiedossa oli, että yhteisölainsäädäntö oli edelleen muuttumassa. Erityisesti oikeusministeriön lausunnossa tuotiin esille perustuslain edellyttämät lainsäädännön muutostarpeet. Esitystä valmisteltiin sosiaali- ja terveysministeriössä työryhmän ehdotusten perusteella. Valmistelussa otettiin huomioon myös valtioneuvoston periaatepäätös huumausainepoliittisesta toimenpideohjelmasta vuosille 2004—2007. Sosiaali- ja terveysministeriö päätti asettaa 12 päivänä toukokuuta 2004 uuden työryhmän, jossa olivat edustettuina samat tahot kuin aikaisemmassakin työryhmässä. Toinen työryhmä päättyi työnsä kuluessa siihen, että osittaismuutosten sijaan on toimivampaa ehdottaa säädettäväksi uusi

huumausainelaki.

Euroopan yhteisön huumausaineiden lähtöaineiden valvontaa koskevan lainsäädännön valmisteluvaiheessa valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle sisäkaupan asetusehdotuksesta kirjelmän U 13/2003 vp ja ulkokaupan lähtöaineasetuksesta kirjelmän U 38/2004 vp.

Hallituksen esityksen valmistelua on jatkettu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä sosiaali- ja terveysministeriön asettaman työryhmän ehdotusten sekä saatujen lausuntojen perusteella.

5.2. Lausuntojen pyytäminen

Työryhmän ehdotuksesta on pyydetty ja saatu lausunnot ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, työministeriöltä ja ympäristöministeriöltä sekä Kansaneläkelaitokselta, Ilmailulaitokselta, Kansanterveyslaitokselta, keskusrikospoliisilta, Lääkelaitokselta, Merenkululaitokselta, Oikeusrekisterikeskukselta, rajavartiolaitokselta, Rikosseuraamusvirastolta, sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuk-

selta, sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselta, terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta, Tietosuojavaltuutetun toimistolta, Tullihallitukselta ja Valtakunnansyyttäjänvirastolta, Suomen Kuntaliitto ry:ltä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:ltä, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä, STTK ry:ltä, Akava ry:ltä, Kemian Keskusliitto ry:ltä, Kemianteollisuus ry:ltä, Lääketeollisuus ry:ltä, Suomen Apteekkariliitto ry:ltä ja Kuopion yliopiston apteekilta. Lisäksi lausunnot pyydettiin Suomen Punaiselta Ristiltä ja Helsingin yliopiston apteekilta. Lausunto saatiin myös Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry:ltä. Ehdotuksesta lausuntokierroksella saatu palaute oli yleisesti ottaen hyvin myönteinen. Saatu palaute on pyritty ottamaan huomioon.

6. Suhde muuhun lainsäädäntöön

Yhteisölainsäädäntöön kuuluvat EY:n sisäkaupan lähtöaineasetus sekä ulkokaupan lähtöaineasetus ovat voimaanpanoasetuksineen tulleet voimaan 18 päivänä elokuuta 2005. Siksi ehdotukseen sisältyvien lakien olisi tultava voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Huumausainelaki

1 luku

Yleiset säännökset

1 §. Lain tavoitteet. Pykälässä todettaisiin huumausainelain tavoite, joka olisi huumausaineiden laittoman Suomeen tuonnin, Suomesta viennin, valmistuksen, levittämisen ja käytön ehkäiseminen. Vastaavaa pykälää ei ole voimassa olevassa laissa. Tavoite vastaa valtioneuvoston vuonna 1998 huumausainepolitiikasta (STM:n julkaisuja 1994:4) ja vuonna 2004 huumausainepoliittisesta toimenpideohjelmasta vuosille 2004–2007 (STM:n julkaisuja 2004:1) tekemissä periaatepäätöksissä ilmaistua tavoitetta siltä osin kuin se koskee huumausainelakia. Muilta osin mainittujen periaatepäätösten tavoitteet perustuvat raittiustyölakiin (828/1982) ja päihdehuoltolakiin (41/1986), joihin viitattaisiin ehdotetun lain 4 §:n 2 momentissa. Uudessaikin laissa säädettäisiin toimenpiteistä, joiden tavoitteena on huumausaineiden laittoman käytön ehkäiseminen.

2 §. Määritelmät. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 2 §:ää täydennettynä ja täsmennettynä siten, että asetuksenantovaltuuksista säädettäisiin toisaalla ehdotuksessa aina asianomaisessa kohdassa. Tähän pykälään otettaisiin määritelmät niistä kansainvälisistä sopimuksista, jotka koskevat huumausaineita ja jotka sitovat Suomea sopimusten osapuolena, yhteisölaainsäädäntöön kuuluvista huumausaineiden lähtöaineista sääntelevistä asetuksista täytäntöönpanoasetuksineen, huumausaineista, huumausaineiden lähtöaineista, huumausaineen valmistuksesta sekä huumausaineen tuotannosta.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa määriteltäisiin ne valtiosopimukset, jotka koskevat huumausaineita ja jotka sitovat Suomea sopimusten osapuolena, ja niiden lyhenteet. Nämä sopimukset ovat vuoden 1961 huuma-

usaineyleissopimus, psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1971 yleissopimus sekä huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1988 yleissopimus.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa määriteltäisiin sisäkaupan lähtöaineasetus, 3 kohdassa ulkokaupan lähtöaineasetus sekä 4 kohdassa lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetus.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa määriteltäisiin, mitä ehdotetussa laissa tarkoitetaan huumausaineella. Kohta vastaa voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin määritelmää täydennettynä vuonna 2005 psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta annetussa neuvoston päätöksen perusteella huumausaineeksi luettavilla aineilla sekä tietyillä nyt huumausaineasetuksessa mainituilla huumausaineiksi luettavilla kasveilla.

Nykyiseen tapaan huumausaineiden määrittelemiseksi ehdotetaan kaksiportaista järjestelmää. Huumausainelaissa määriteltäisiin yleispiirteisesti se, mitä aineita, valmisteita ja kasveja pidettäisiin huumausaineina. Tulkitavaikeuksien välttämiseksi alemmantasoisessa säännöksessä, joka ehdotuksen mukaan olisi valtioneuvoston asetus, luettelaisiin tyhjentävästi kaikki huumausainelainsäädännön kannalta huumausaineiksi katsottavat aineet. Tarkkarajainen huumausaineiden määrittely vastaa myös perustuslain 8 §:n mukaista rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vaatimusta, mikä on merkityksellistä, koska rikoslain 50 luvussa viitattaisiin huumausaineiden osalta ehdotettavaan huumausainelakiin. Ehdotetun kaltaista määrittelytapaa noudatetaan myös dopingrikossäännöksissä rikoslain 44 luvussa ja yksityiskohtaisemmin rikoslain 44 luvun 16 §:n 1 momentissa tarkoitetuista dopingaineista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (705/2002).

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan huumausaineita olisivat:

a) vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksessa tarkoitettut aineet, valmisteet ja kasvit,

jotka sisältyvät mainitun sopimuksen voimassa oleviin luetteloihin (I—IV luettelot);

b) psykotrooppisia aineita koskevassa vuoden 1971 yleissopimuksessa tarkoitetut aineet ja valmisteet, jotka sisältyvät mainitun sopimuksen voimassa oleviin luetteloihin (I—IV luettelot);

c) aineet, joiden valvontaan ottamisesta päätetään vuoden 2005 neuvoston päätöksen mukaisesti; sekä

d) kat-kasvi (*Catha edulis*), meskaliinia sisältävät kaktuskasvit ja *Psilocybe*-sienet.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa määriteltäisiin huumausaineen lähtöaine, josta voimassa olevassa laissa käytetään nimitystä huumausaineen valmistuksessa käytettävä aine. Myös sisä- ja ulkokaupan lähtöaineasetuksissa käytetään nimitystä huumausaineen lähtöaine, joten kansallinen ja yhteisön lainsäädännön terminologia olisi tältä osin yhdenmukainen.

Huumausaineen lähtöainetta koskevassa määritelmässä viitattaisiin sisäkaupan lähtöaineasetuksen 2 artiklan a kohdassa tarkoitettuihin luokiteltuihin aineisiin eikä enää huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1988 yleissopimuksen luetteloissa mainittuihin aineisiin. Tämä on perusteltua, koska huumausaineiden lähtöaineiden valvontaan sovellettaisiin mainittuja yhteisölainsäädäntöön kuuluvia asetuksia. Muutoksella ei olisi vaikutusta valvottaviin aineisiin, koska Euroopan yhteisö yhtenä huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1988 yleissopimuksen osapuolista on velvollinen valvomaan sopimuksessa tarkoitettuja aineita. Koska valvottavat aineet on sisäkaupan lähtöaineasetuksessa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksessa luokiteltu yleissopimuksen kahden luettelon sijasta kolmeen valvontatoimien suhteen toisistaan eroavaan luokkaan, muutos myös edistäisi sääntelyn ymmärrettävyyttä.

Pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan huumausaineen valmistuksena pidettäisiin, tuotantoa lukuun ottamatta, kaikkia meretelmiä, joilla huumausaineita voidaan aikaansaada, sekä puhdistamista ja huumausaineiden muuntamista toisiksi huumausaineiksi. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 2 §:n 3 momentin ensimmäistä virkettä.

Pykälän 1 momentin 8 kohdan mukaan

huumausaineen tuotantona pidettäisiin oppiumin, kokanlehtien, kannabiksen tai kannabishartsin erottamista kasveista, joista niitä saadaan. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 2 §:n 3 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä aineita, valmisteita ja kasveja on pidettävä huumausaineina. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön velvollisuudesta pitää yllä tietokantoja huumausainelaisissa tarkoitetuista huumausaineista.

3 §. Soveltamisala. Voimassa olevan lain 1 §:n 1 momenttia vastaavasti pykälän mukaan lakia sovellettaisiin huumausaineiden valvontaan. Ehdotettua lakia sovellettaisiin huumausaineiden lähtöaineiden valvontaan sen lisäksi, mitä siitä säädetään sisäkaupan lähtöaineasetuksessa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksessa sekä niiden täytäntöönpanoasetuksessa. Siten huumausaineiden lähtöaineiden osalta huumausainelakiehdotukseen sisältyisivät ainoastaan yhteisön lainsäädäntöä täydentävät säännökset.

4 §. Muut lait. Useita huumausaineita tai niitä sisältäviä valmisteita käytetään lääkkeinä. Tällaisten huumausaineiden osalta on sovellettava lisäksi lääkelain säännöksiä ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä sekä muita lääkkeitä koskevia säännöksiä. Siksi pykälän 1 momentissa viitattaisiin nykyiseen tapaan lääkelainsäädäntöön. Huumausaineista ja huumausaineiden lähtöaineista, jotka ovat lääkkeitä, olisi lisäksi voimassa, mitä niistä erikseen säädetään lääkelaisissa ja muualla laissa.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan lain 1 §:n 3 momenttia. Viittaussäännös rikoslain 50 lukuun siirrettäisiin lakiehdotuksen 42 §:ksi. Momentissa viitattaisiin nykyiseen tapaan huumausaineiden käytön ehkäsyn ja huumausaineiden ongelmakäyttäjien huollon osalta raittiustyölakiin ja päihdehuoltolakiin.

5 §. Yleiskiellot. Pykälässä, joka vastaisi olennaisilta osin voimassa olevan lain 3 §:ää, huumausaineen tuotanto, valmistus, tuonti Suomeen, vienti Suomesta, kauttakuljetus, jakelu, kauppa, käsittely, hallussapito ja käyttö olisi kielletty. Kiellosta voitaisiin poiketa

lääkinnällisissä, luvanvaraisissa ja valvonnallisissa tarkoituksissa siten kuin niistä erikseen ehdotetussa laissa tai muualla laissa säädettäisiin.

Yleiskielto laajentaisi voimassa olevan yleiskiellon soveltamisalaa sisällyttämällä siihen huumausaineiden kauttakuljetuksen, johon ei voisi saada tämän lakiehdotuksen mukaista lupaa. Kauttakuljetuksen valvonta jäisi siten tulliviranomaiselle. Yleiskielto koskisi myös huumausaineiden käsittelyä, mikä edellyttäisi Lääkelaitoksen antamaa lupaa. Muilta osin yleiskielto säilyisi ennallaan.

6 §. Eräiden kasvien ja sienien viljelykielto. Pykälän 1 momentissa täydellisen viljelykiellon piiriin ulotettaisiin kokapensaana lisäksi kat-kasvi (*Catha edulis*), meskaliinia sisältävät kaktuskasvit ja Psilosybe-sienet.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin oopiumiunikon ja hampun viljely käytettäväksi huumausaineena tai niiden valmistuksessa taikka tuotannossa, kuten voimassa olevan lain 3 §:ssäkin. Kokapensaana viljely kiellettäisiin kokonaan pykälän 1 momentissa. Rikoslain 50 luvun 1 §:ää muutettaisiin vastaavasti.

Vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen sopimuspuolen, joka pitää maassaan tai alueellaan vallitsevien olosuhteiden takia unikon, kokapensaana tai kannabiskasvin viljelykieltoa tarpeellisenä toimenpiteenä kansan terveyden ja hyvinvoinnin suojelemiseksi sekä sen estämiseksi, että huumausaineita joutuu laittomaan kauppaan, tulee kieltää tällainen viljely. Laiton viljely tulee sopimuksen mukaan säätää rangaistavaksi. Viljely ja huumausaineen valmistus on erotettu yleissopimuksessa toisistaan.

Huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1988 yleissopimuksen 3 artiklassa mainitaan omana kohtanaan velvoite säätää rangaistavaksi oopiumiunikon, kokapensaana tai hampun viljely tarkoituksena vuoden 1961 yleissopimuksen määräysten vastainen huumausaineiden tuotanto. Koska oopiumiunikkoa ja hamppua voidaan viljellä muussakin tarkoituksessa kuin huumausaineen tuottamiseksi, säännöksen mukaan kiellettyä olisi vain näiden kasvien viljely käytettäväksi huumausaineina tai niiden valmistuksessa tai tuotannossa.

Kat-kasvien, meskaliinia sisältävien kaktuskasvien ja Psilosybe-sienien siemeniä, itiöitä, rihmastoja ja kasvualueita on saatavissa Suomessa. Mainittujen kasvien viljelyä on myös esiintynyt Suomessa. Viljelykiellon laajentamista kat-kasviin, meskaliinia sisältäviin kaktuskasveihin ja Psilosybe-sieniin voidaan pitää tarpeellisenä toimenpiteenä terveydellisten haittojen ehkäisemiseksi. Näidenkin kasvien osalta kiellettyä olisi vain viljely käytettäväksi huumausaineina tai niiden valmistuksessa tai tuotannossa.

7 §. Luovuttamisvelvollisuus. Pykälän mukaan henkilö, joka olisi saanut haltuunsa huumausainetta olematta oikeutettu sen hallussapitoon, olisi velvollinen luovuttamaan aineen viipymättä poliisi-, tull- tai rajavartiolaitosviranomaiselle. Pykälä vastaisi olennaisilta osin voimassa olevan lain 10 §:n 3 momenttia. Pykälässä asetettaisiin selkeä velvollisuus luovuttaa huumausaine viranomaiselle. Nykyisestä poiketen huumausaine voitaisiin luovuttaa poliisin ja tulliviranomaisen tavoin myös rajavartiolaitosviranomaiselle. Säännöksessä tarkoitettavat viranomaiset takavarikoisivat haltuunsa saamansa huumausaineen ehdotetun 35 §:n mukaisesti.

2 luku

Luvanvarainen toiminta

8 §. Valmistus, käsittely, tuonti Suomeen ja vienti Suomesta. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 4 §:n 1 momenttia ja 5 §:n 1 momentin alkua täydennettynä ja täsmennettynä. Lupa- ja valvontaviranomaisena toimisi nykyiseen tapaan Lääkelaitos, mistä säädettäisiin ehdotetun lain 26 §:n 2 momentissa.

Ohjauksesta ja valvonnasta säädettäisiin ehdotuksen 5 luvussa sekä rikosten torjunnasta 6 luvussa. Luvanhaltijoiden ja muiden toimijoiden velvollisuuksista säädettäisiin 4 luvussa. Lupamaksuista säädetään nykyisin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (870/2005) Lääkelaitoksen maksullisista suoritteista. Ministeriön asetus on voimassa 31 päivään joulukuuta 2007.

Lupa voitaisiin antaa huumausaineen valmistuksen, tuonnin Suomeen, ja viennin Suomesta lisäksi nyt myös huumausaineen

käsittelyyn. Voimassa olevassa laissa ei vaadita huumausaineiden käsittelylupaa. Lääkelaitoksen antamat luvat olisivat käsittely- ja valmistuslupia sekä tuonti- ja vientilupia. Nämä luvat voitaisiin myöntää lääkkeiden tuotantoon ja muihin lääkinnällisiin tarkoituksiin ja tieteelliseen tutkimukseen yliopistoissa ja muissa tutkimuslaitoksissa sekä laadunvalvontatutkimukseen ja tuotekehittelyyn. Lisäksi luvat voitaisiin myöntää nyt myös huumausaineen toteamiseksi käytettävälle aineille, valmistajille ja testijärjestelmille, jotka sisältävät huumausaineita.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin viimeistä virkettä sekä 5 §:n 1 momentin loppua. Ehdotetun momentin mukaan valmistuslupaa ei vaadittaisi lääkevalmisteiden valmistukseen. Samoin huumausaineelle, jolla ei katsota olevan lääkinnällistä käyttöä, ei lupaa saisi antaa ehdotetun pykälän 1 momentin 1 kohdan perusteella.

Pykälän 3 momentin mukaan huumausaineiden käsittelylupaa ei vaadittaisi toimijoilta, joilla on lääkelain mukaan oikeus lääkkeiden valmistukseen, tukkukauppaan tai vähittäisjakeluun. Tämä on poikkeus luvanvaraisuuteen, sillä tällaisissa tilanteissa voidaan katsoa lääkelain mukainen lupa riittävän kattavaksi. Momentissa säädettäisiin myös poikkeus ehdotuksen 10 §:n 2 momentin pääsäännöstä, jonka mukaan ehdotetun lain mukainen lupa ei vapauttisi luvanhaltijaa noudattamasta muussa lainsäädännössä toiminnalle asetettuja vaatimuksia ja määräyksiä.

9 §. Vastuuhenkilöä ja tämän sijaisia koskevat vaatimukset. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin vastuuhenkilöstä ja tämän sijaisia koskevista edellytyksistä, mikä on uusi velvoite, joka vastaa alkoholilain (1143/1994) 21 b §:n säännöksiä vastaavaa hoitajaa ja tämän sijaisia koskevista edellytyksistä.

Pykälän 1 momentin mukaan jokaisessa toimipaikassa, jossa harjoitetaan tämän lain mukaista lupaa edellyttävää toimintaa, tulisi olla vastuuhenkilö ja hänellä tarpeellinen määrä sijaisia, jotka luvan haltija määrää. Vastuuhenkilön ja hänen sijaistensa tulisi olla luotettavia ja sopivia tehtävään. Lisäksi heillä tulisi olla koulutuksen tai kokemuksen kautta hankittu riittävä ammattitaito. Vastuu-

henkilö ja hänen sijaisensa olisivat luvan haltijan ohella velvollisia huolehtimaan siitä, että toimipaikassa noudatetaan tämän lain säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan sopimaton vastuuhenkilön ja hänen sijaisensa tehtävään olisi henkilö, joka huumausaineiden tai muiden päihdyttävien aineiden väärinkäytön taikka aikaisempien rikkomusten tai laiminlyöntien perusteella ei ilmeisesti kykene hoitamaan tehtäviään.

Pykälän 3 momentin mukaan vastuuhenkilöä pidettäisiin luotettavana, jos häntä ei ole lainvoiman saaneella tuomiolla viiden viimeisen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen eikä kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton vastuuhenkilöksi. Vastuuhenkilöä ei kuitenkaan pidettäisi luotettavana, jos hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton vastuuhenkilöksi.

10 §. Selvitys lupaharkintaa varten. Pykälän 1 momentti vastaisi osin voimassa olevan lain 4 §:n 2 momenttia täydennettynä ja täsmennettynä. Kaikkien ehdotetun lain mukaisen lupien myöntämistä harkittaessa olisi otettava huomioon hakijan 1 momentin mukaisesti antama selvitys. Käsittely- ja valmistuslupahakemuksessa annettavasta selvityksestä säädettäisiin ehdotuksen 11 §:ssä sekä tuonti- ja vientilupahakemuksessa annettavasta selvityksestä 12 §:ssä.

Lupa-asioiden käsittelyn mahdollistamiseksi Lääkelaitoksella olisi 31 §:n mukaan oikeus saada tietoja tulliviranomaiselta ulkomaankauppaa koskevista rekistereistä, sakkon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettusta sakkorekisteristä. Oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä määräytyisi rikosrekisterilain (770/1993) säännösten mukaan. Lisäksi olisi otettava huomioon 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen kansainvälisten sopimusten velvoitteet. Vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen I ja II luettelossa mainittujen huumausaineiden valmistukseen, tuontiin Suomeen ja vientiin Suomesta ei saisi myöntää lupaa suuremman huumausainemäärän valmistukseen, tuontiin Suomeen ja vientiin Suomesta kuin kansainväliselle huumausai-

neiden valvontalautakunnalle on ilmoitettu sinä vuonna käytettävän mainittuihin tarkoituksiin.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan hakijan, joka lähes poikkeuksetta olisi tosiasiallisesti lääkealan yritys, olisi annettava selvitys siitä, että hakija soveltuu harjoittamaan ehdotetun huumausainelain mukaista luvanvaraista toimintaa.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan hakijan olisi annettava jokaisen toimipaikan osalta tiedot ehdotuksen 9 §:n mukaisesti asettamistaan vastuuhenkilöistä ja heidän sijaisistaan. Lääkelaitoksen tulee lupa-asioita käsitellessään muun muassa arvioida vastuuhenkilöiden ja heidän sijaistensa luotettavuus ja sopivuus tehtäviinsä.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan hakijan olisi selostettava jokaisen toimipaikan osalta toimenpiteet, jotka ovat tarpeen huumausaineiden laittoman Suomeen tuonnin, Suomesta viennin, valmistuksen, levittämisen ja käytön ehkäisemiseksi sekä huumausaineiden ja huumausaineiden lähtöaineiden valvonnan kannalta. Hakijan kirjallinen selostus voi olla vapaamuotoinen, jolloin on kuitenkin varmistettava sen toimivuus toiminnan harjoittamisen kannalta erityisesti huumausaineiden valvonnan osalta. Hakija voi laatia myös päivitetävän ohjelmasiikirjan, joka kattaa kaikki hakijan toimipaikat.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan hakijan tulisi varmistaa jokaisen toimipaikan osalta sen, että aineet eivät joudu käytettäväksi huumausaineena tai huumausaineen lähtöaineena. Riittävä selvitys voitaisiin antaa, kuten edellisen kohdan osalta, ja myös siihen liittyen.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan hakijan tulisi antaa lupa-asiansa ratkaisemisen kannalta muut tarvittavat tiedot sen mukaan kuin muualla tässä laissa ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkemmin säädetään. Käsittely- ja valmistuslupahakemuksessa annettavasta selvityksestä säädetäisiin ehdotuksen 11 §:ssä sekä tuonti- ja vientilupahakemuksessa annettavasta selvityksestä 12 §:ssä. Pykälän 3 momentissa valtuutettaisiin säätämään valtioneuvoston asetuksella tarkemmin muun muassa lupaa haettaessa annettavista tiedoista ja muusta lupa-

asioiden ratkaisemisen kannalta tarpeen olevasta selvityksestä. Lupa-anneksi sisällytettävä ne lupaehdot, jotka ovat tarpeen ehdotetun lain 1 ja 3 §:ssä tarkoitettujen tavoitteiden ja valvonnan toteuttamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotetun lain mukainen lupa ei vapauttaisi luvanhaltijaa noudattamasta muussa lainsäädännössä toiminnalle asetettuja vaatimuksia ja määräyksiä. Niinpä lääkelain mukaiset toimijat olisivat velvollisia hakemaan myös lääkelain mukaiset luvat. Ehdotuksen 3 luvussa säädetäisiin vapautuksista ehdotetun lain mukaisen luvan osalta, mutta lääkelain mukaiset luvat olisi näissäkin tapauksissa haettava, jos lääkelaki sitä edellyttää.

11 §. Käsittely- ja valmistuslupahakemuksessa annettava selvitys. Pykälää vastaavat säännökset on voimassa olevassa huumausaineasetuksessa, mistä ne on siirretty perustuslain nojalla lakiin. Lupahakemuksessa annettavasta selvityksestä voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ehdotetun 14 §:n perusteella. Pykälässä täsmennettäisiin 10 §:n sääntelyä käsittely- ja valmistuslupien osalta.

12 §. Tuonti- ja vientilupahakemuksessa annettava selvitys. Pykälää vastaavat säännökset ovat voimassa olevassa huumausaineasetuksessa, mistä ne on siirretty perustuslain säännösten nojalla lakiin. Lupahakemuksessa annettavasta selvityksestä voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ehdotetun 14 §:n perusteella. Pykälässä täsmennettäisiin 10 §:n sääntelyä tuonti- ja vientilupien osalta.

13 §. Luvan voimassaolo ja luvan antamisen jälkeiset muutokset. Pykälän 1 momentin mukaan lakiehdotuksen mukainen käsittely- ja valmistuslupa myönnettäisiin määräajaksi, kuten pääsääntöisesti nykyisenkin lupajärjestelmän mukaan.

Pykälän 2 momentissa olisi täydentävä poikkeus 1 momentin pääsääntöön. Tuontia ja vientiä koskevat luvat myönnettäisiin lisäksi toimituseräkohtaisesti. Tämä ei kuitenkaan koskisi edellä ehdotuksen 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen aineiden ja valmisteiden sekä 8 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen testijärjestelmien tuontia ja vientiä koskevia lupia.

Pykälän 3 momentin mukaan luvan anta-

misen jälkeen tapahtuneista muutoksista olisi ilmoitettava Lääkelaitokselle. Pykälä vastaisi voimassa olevan huumausaineasetuksen 9 a §:n 2 momenttia.

Säännös tuonti- ja vientilupien palauttamisesta Lääkelaitokselle niiden voimassaolon päätyttyä on perusteltua ottaa lakiin vastaavasti kuin muutkin lupia koskevat perussäännökset. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi 4 momentiksi.

14 §. Lupa-asioihin liittyvät asetuksenantovaltuudet. Pykälässä valtuutettaisiin valtioneuvoston asetuksella antamaan tarkempia säännöksiä ehdotetun lain mukaista lupaa hettäessä annettavista tiedoista ja muusta lupiasioiden ratkaisemisen kannalta tarpeen olevasta selvityksestä sekä velvollisuudesta palauttaa tuonti- ja vientilupapäätökset Lääkelaitokselle.

15 §. Luovuttamisrajoitus. Pykälän mukaan luvanhaltija saisi luovuttaa huumausaineita ainoastaan muulle luvanhaltijalle tai sellaiselle, jolla muutoin on oikeus hankkia, pitää hallussaan tai käsitellä näitä aineita. Pykälä vastaisi voimassa olevan huumausaineasetuksen 9 a §:n 3 momenttia. Luvanhaltijoiden lisäksi poliisi ja tulliviranomaiset ja tilapäisesti myös rajavartiolaitoksen ehdotetun 7 §:n mukaisissa tilanteissa sekä Lääkelaitos saisivat pitää hallussaan tai käsitellä huumausaineita.

16 §. Seuraamukset luvanvaraisen toiminnan rikkomuksista. Pykälän 1 momentissa täsmennettäisiin voimassa olevan lain 4 §:n 3 momentin ja 5 §:n 3 momentin säännöksiä. Pykälä vastaisi myös voimassa olevaa 7 §:n 3 momenttia muutettuna siten, että luvan peruuttaminen koskisi huumausaineille annettavia lupia eikä huumausaineiden lähtöaineita koskevia lupia kuten nykyisin. Ennen luvan peruuttamista Lääkelaitoksen tulisi kuitenkin ensin antaa luvanhaltijalle huomautus tai kirjallinen varoitus. Jos hakija huomautuksesta tai kirjallisesta varoituksesta piittaamatta jatkaa ehdotetun lain mukaisen luvanvaraisen toiminnan rikkomista, Lääkelaitos voisi peruuttaa ehdotetun lain nojalla annetun luvan määrääjäksi tai pysyvästi. Tietyissä vakavissa ja kiireellisissä tapauksissa Lääkelaitos voisi peruuttaa luvan antamatta ensin huomautusta tai kirjallista varoitusta, mikä päätös olisi tarkoin perusteltava. Lääkelaitos

voisi määrätä seuraamukset lakiehdotuksen mukaisen luvanvaraisen toiminnan rikkomuksista pykälässä luetelluissa tapauksissa.

Pykälän 2 momentin mukaan peruutetun luvan palauttamisessa noudatettaisiin vastaavasti tuonti- ja vientiluvan palautusta koskevaa 13 §:n 4 momenttia ja 14 §:ää.

3 luku

Luvanvaraisuudesta vapautetut aineet ja valmisteet

17 §. Ensivussa tarvittavat lääkevalmisteet. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 6 §:n 2 momenttia sekä huumausaineasetuksen 8 §:ää. Ehdotetun lain mukaista tuonti- ja vientilupaa ei tarvittaisi ensivussa käytettäväksi tarkoitettuihin huumausaineita sisältäviin lääkevalmisteisiin, jotka sisältyvät kansainvälisessä liikenteessä toimivien alusten, ilma-alusten, ambulanssien ja humanitaarisessa avustustoiminnassa käytettävien ajoneuvojen lääkevarastoihin.

Pykälän 2 momentin mukaan lääkevalmisteet olisi säilytettävä lukitussa lääkekaapissa olevassa sinetein suljetussa ensiapulaatikossa. Niistä olisi vastuussa aluksella päällikkö sekä ilma-aluksella, ambulanssissa ja humanitaarisessa avustustoiminnassa käytettävässä ajoneuvossa lääkevarastosta vastaava henkilö.

18 §. Eräät aineet, valmisteet ja testijärjestelmät. Pykälän 1 momentin mukaan ehdotetun lain mukaista tuonti- ja vientilupaa ei tarvittaisi vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen III luettelossa mainituille huumausainetta sisältäville lääkevalmisteille ja huumausainetta sisältäville huumausaineiden toteutamisessa käytettäville aineille, valmisteille ja testijärjestelmille.

Pykälän 2 momentin mukaan Lääkelaitos voisi päättää, että lakiehdotuksen mukaista tuonti- ja vientilupaa ei tarvittaisi sellaisille yhdistelmävalmisteille:

1) jotka sisältävät muuta psykotrooppista ainetta kuin psykotrooppisia aineita ko skevan vuoden 1971 yleissopimuksen I luettelossa mainittua ainetta;

2) joissa on huumausainetta ainoastaan vähäisessä määrin;

3) joissa huumausaine on vaikeasti erotettavassa muodossa; ja

4) joihin ei liity olennaista väärinkäytön vaaraa.

Pykälän 3 momentin mukaan Lääkelaitos voisi antaa tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista yhdistelmävalmisteista.

19 §. *Henkilökohtaisten lääkkeiden tuonti ja vienti.* Ehdotetun pykälän mukaan lakiehdotuksen huumausaineen Suomeen tuontia ja Suomesta vientiä koskevia säännöksiä ei sovellettaisi sellaisiin vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen I—III luettelossa tai psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen II—IV luettelossa mainittuja aineita sisältäviin lääkevalmisteisiin, joita matkustaja käyttää henkilökohtaista lääkitystään varten. Tällöin olisi noudatettava, mitä säädetään lääkelain 19 §:ssä ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa lääkevalmisteiden henkilökohtaisesta tuonnista Suomeen.

4 luku

Toimijoiden velvollisuudet

20 §. *Tuonti- ja vientiasiakirjojen sekä päällyksen tunnistetiedot.* Kansainvälisiin yleissopimuksiin sisältyy määräyksiä huumausaineiden ja huumausaineiden lähtöaineiden päällysmerkintävaatimuksista. Huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskevaan vuoden 1988 yleissopimukseen sisältyy myös määräyksiä huumausaineiden lähtöaineiden kansainväliseen kauppaan liittyvissä asiakirjoissa ilmoitettavista tiedoista.

Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 8 §:ää muutettuna siten, että sääntely ei koskisi enää huumausaineiden lähtöaineita. Lähtöaineiden osalta pakkausmerkintöjä ja asiakirjoja koskevat vaatimukset sisältyisivät yhteisölaissäädäntöön kuuluviin asetuksiin. Pykälän mukaan huumausaineen valmistajan, Suomen tuojan, Suomesta viejän sekä kuljetukseen ja säilytykseen osallistuvan olisi huolehdittava, että tuonti- ja vientiasiakirjoissa sekä päällyksessä, jossa aine tai valmiste luovutetaan, olisi tarvittavat tunnistetiedot. Tarvittavista tunnistetiedoista voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin valtioneuvoston

asetuksella.

21 §. *Huumausaineiden varastointi ja säilytys.* Pykälän 1 momentti vastaisi huumausaineiden käsittelypäätöksen 9 §:ää. Ehdotetun momentin mukaan huumausaineet olisi varastoitava tai muutoin säilytettävä erillisessä, lukitussa paikassa, johon sivullisten pääsy olisi estetty. Varastoinnista ja säilytyksestä voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentti vastaisi huumausaineasetuksen 3 §:n 3 momenttia. Ehdotetun momentin mukaan psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen I luettelossa mainittujen aineiden tuonti maahan tullivarastossa säilyttämistä varten olisi kielletty.

22 §. *Huumausaineiden kuljettaminen.* Ehdotettu uusi pykälä tehostaisi huumausaineiden valvontaa asettamalla toimijoille velvoitteita myös huumausaineiden kuljettamisessa.

Pykälän 1 momentin mukaan huumausaineiden kuljettamisessa ja siihen liittyvissä muissa toimenpiteissä, kuten pakkaamisessa ja tilapäisessä säilytyksessä tulisi noudattaa tarvittavaa huolellisuutta ja varovaisuutta ottaen huomioon kuljetettava aine, määrä ja kuljetusmuoto. Huumausaineiden kuljettamisesta ja muusta vastaavasta käsittelystä voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentin mukaan huumausaineiden kuljettamiseen ja säilytykseen osallistuvien olisi omalta osaltaan huolehdittava siitä, että huumausaineiden joutuminen anastuksen kohteiksi tai muuhun väärinkäyttöön on estetty.

23 §. *Huumausaineiden hävittäminen ongelmajätteenä.* Pykälän 1 momentti vastaisi täsmennettynä voimassa olevan lain 10 §:n, huumausaineiden käsittelypäätöksen 10 §:n säännöksiä sekä sisäasiainministeriön sakon täytäntöönpanosta annetun lain 42 §:n nojalla 17 päivänä lokakuuta 2002 antamaa määräystä Sakkorangaistuksen täytäntöönpano: Menetetyksi tuomittu omaisuus (SM-2002-1731/Ri-1) siltä osin kuin se koskee huumausaineita ja lääkeaineita. Huumausaineiden käsittelyyn oikeutetut olisivat velvollisia toimittamaan hävitettäväksi kaikki huumausaineiksi luokitellut lääkkeet ja muut huumausaineet, joilla ei olisi enää tämän lain mu-

kaista käyttöä. Hävittämisestä voitaisiin sää- tää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lakiehdotuksen 36 §:ssä säädettäisiin pidät- tämiseen oikeutetun virkamiehen hävittämis- ja hävitettäväksi määräämisvelvollisuudesta ja 37 §:ssä säädettäisiin huumausainerikosten estämisen, paljastamisen ja selvittämisen edistämisestä, jolloin takavarikoituja tai valtiolle menetetyksi tuomittuja huumausaineita voitaisiin luovuttaa viranomaisille käytettä- väksi mainittuun tarkoitukseen.

Pykälän 2 momentin mukaan hävitettäväksi annetut aineet saisi hävittää vain ongelmajätelaitoksessa. Hävittämisessä olisi noudatet- tava jätelain (1072/1993) ja ympäristönsuojelulain (86/2000) säännöksiä ongelmajätteen hävittämisestä. Hävittämiseen ei vaadittaisi ehdotetun huumausainelain mukaisia lupia.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvo- ston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden ja muiden huumausaineiden, joil- la ei ole enää ehdotetun lain mukaista käyt- töä, hävittämisestä.

24 §. Kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus. Huumausaineiden laillisen käytön valvo- nassa on olennainen merkitys näitä aineita ja niiden valmistuksessa käytettäviä aineita koskevalla kirjanpito vaatimuksella sekä vi- ranomaisten mahdollisuudella saada tähän kirjanpitoon perustuvia tietoja. Ehdotettu py- kälä vastaisi voimassa olevan lain 9 §:n sekä huumausaineiden käsittelypäätöksen pykälää.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan huumausaineiden tuotantoon, valmistukseen, Suomeen tuontiin, Suomesta vientiin, jake- luun, kauppaan ja käsittelyyn oikeutetut olis-ivat velvollisia pitämään kirjaa huumausa- ineista. Huumausainekirjanpitoaineisto olisi säilytettävä vähintään kuusi vuotta sen vu- oden lopusta, jonka aikana aineisto on laadittu. Aika vastaisi kirjanpitolainsäädännössä sää- dettyä säilytysaikaa. Kulutuskortit ja huuma- usainekirjanpitoon liittyvät pöytäkirjat olisi- vat tällä tavoin säilytettävää aineistoa. Lääke- laitoksella olisi oikeus saada huumausaine- kirjanpitoaineisto nähtäväkseen.

Pykälän 2 momentin mukaan huumausa- ineiden aineiden hävittäminen kaikkine vai- heineen tulisi sisällyttää tässä pykälässä tar- koitettuun kirjanpitoon. Tämä velvollisuus koskisi soveltuvin osin myös viranomaisia.

Asiakkaiden apteekkiin toimittamien lääke- keiden hävittämisen ja kirjanpito velvollisuus- den suhteen noudatettaisiin, mitä siitä erik- seen säädetään. Asiakkaat eivät välttämättä tiedä, sisältyykö heidän palauttamiinsa lääke- keisiin huumausaineita. Muutoinkin voisi olla kohtuutonta edellyttää apteekeilta aina tä- män ehdotetun pykälän velvoitteiden noudat- tamista. Lääkelaiissa ja jätelainsäädännössä lääkkeiden hävittämisestä säädettyt velvoit- teet ovat ehdotetun lain tavoitteiden toteutu- misen kannalta riittävät.

Pykälän 3 momentin mukaan toimijat olis-ivat velvollisia tekemään ilmoituksia ja antamaan muita valvonnan kannalta tarvittavia tietoja huumausaineista Lääkelaitokselle sen erikseen antamien ohjeiden mukaisesti.

Pykälän 4 momentin mukaan huumausa- ineiden kirjanpidosta sekä huumausainekir- janpitoaineistosta ja sen säilyttämisestä voi- taisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston ase- tuksella.

25 §. Eräiden huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden seuranta. Pykälän 1 momen- tin mukaan, joka vastaa huumausaineiden kä- sittelypäätöksen 2 §:n 4 momenttia täsmen- nettyinä, apteekin olisi seurattava ja pidettävä kirjaa vuoden 1961 huumausaineyleissopi- muksen I, II ja IV luetteloihin ja psykotroop- pisia aineita koskevan vuoden 1971 yleisso- pimuksen I ja II luetteloihin sisältyvien aineiden ja valmisteiden sekä pentatsosiinin ja buprenorfiinin toimittamista apteekista. Eh- dotetussa laissa tarkoitettaisiin huumausa- ineiksi luokiteltujen lääkkeiden seurannalla tässä momentissa säänneltyä toimintaa.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetut seuranta- ja kirjanpito tiedot olisi- vat salassa pidettäviä. Tiedot olisi hävitettävä heti, kun ne eivät enää ole tarpeen Lääkelai- tokselle ehdotetun lain mukaisten lupa- ja valvontatehtävien suorittamiseksi.

Pykälän 3 momentin mukaan, joka vastaa huumausaineiden käsittelypäätöksen 2 §:n 3 momenttia, seuranta varten tarpeelliset tiedot tulisi antaa Lääkelaitokselle kuukausit- ain sen erikseen antamien ohjeiden mukai- sesti.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvo- ston asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä eräiden huumausa- ineiksi luokiteltujen lääkkeiden seurannasta.

5 luku

Ohjaus ja yleinen valvonta

26 §. Lupa- ja valvontaviranomaiset. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan ehdotetun huumausainelain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen ylin johto ja ohjaus kuuluisi sosiaali- ja terveysministeriölle. Ehdotettu momentti vastaa nykyistä oikeustilaa.

Pykälän 2 momentissa, joka vastaa voimassa olevan lain 12 §:n 1 momenttia, säädettäisiin lain mukaiseksi lupa- ja valvontaviranomaiseksi Lääkelaitos. Ehdotetun lain 2 luvussa säädettäisiin lupamenettelystä sekä 5 luvussa ohjauksesta ja yleisestä valvonnasta, jotka sääntelisivät Lääkelaitoksen tehtäviä lupa- ja valvontaviranomaisena nykyistä täsmällisemmin.

27 §. Toimivaltainen viranomainen. Ehdotetun pykälän mukaan Lääkelaitos olisi sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksessa ja niiden täytäntöönpanosta annetussa Euroopan yhteisön lainsäädännössä tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, jollei erikseen toisin säädetä. Siten Suomessa Lääkelaitos olisi toimivaltainen viranomainen huumausaineiden lähtöaineita koskevissa asioissa. Lääkelaitos esimerkiksi myöntäisi toiminnan harjoittamista koskevat luvat sekä tuonti- ja vientiluvat ja rekisteröisi toimijat.

Ehdotetun lain 34 §:n mukaan toimivaltaisia viranomaisia olisivat myös poliisi sekä tulli- ja rajavartiolaitosviranomaiset asioissa, joista säädetään sisäkaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklan 1 kohdassa sekä ulkokaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklassa, 9 artiklan 1 kohdassa sekä 14 ja 26 artiklassa.

28 §. Tarkastusoikeus. Pykälä yhdessä 29 §:n kanssa vastaisi voimassa olevan lain 12 §:n 3 momenttia täsmennettynä ja täydennettynä. Pykälän 1 momentin mukaan Lääkelaitoksen määräämällä sen palveluksessa olevalla tarkastajalla olisi oikeus tarkastaa tiloja, joissa huumausainetta tai huumausaineen lähtöainetta valmistetaan, varastoidaan, säilytetään tai muulla tavoin käsitellään. Tarkastusoikeus koskisi myös Lääkelaitoksen lupa- ja valvontatoiminnan piiriin kuuluvaa ennakkotarkastusta.

Pykälän 2 momentin mukaan Lääkelaitok-

sen määräämä sen palveluksessa oleva tarkastaja olisi päästettävä kaikkiin toimipaikan tiloihin. Tarkastusta ei kuitenkaan saisi toteuttaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Pykälän 3 momentin mukaan riko storjunnasta säädettäisiin ehdotetun lain 6 luvussa. Lääkelaitoksen tulisi pyytää ja saada virka-apua lakiehdotuksen 34 §:ssä tarkoitettuilta viranomaisilta eli poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisilta, silloin kun kyseessä olisi rikostorjunta.

29 §. Tarkastusaineisto ja sen kirjaaminen. Pykälä yhdessä 28 §:n kanssa vastaisi voimassa olevan lain 12 §:n 3 momenttia täsmennettynä ja täydennettynä. Pykälän 1 momentin mukaan tarkastuksessa olisi esitettävä kaikki Lääkelaitoksen määräämän sen palveluksessa olevan tarkastajan pyytämät asiakirjat ja muu aineisto, joka on tarpeellista tarkastuksen toimittamiseksi. Tarkastajalle olisi annettava maksutta hänen pyytämänsä jäljennökset tarkastuksen kannalta tarpeellisista asiakirjoista.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkastuksen yhteydessä tarkastajalla olisi oikeus ottaa korvauksetta näytteitä toimipisteessä olevista aineista ja valmisteista erikseen tarkemmin tutkittavaksi. Lisäksi tarkastajalla olisi oikeus ottaa kuvatallenteita tarkastuksen aikana.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä tarkastusaineiston kirjaamisesta.

30 §. Oikeus saada tietoja toimijoilta sekä viranomaisilta. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Lääkelaitoksella olisi sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, oikeus saada tämän lain mukaisten lupa- ja valvontatehtävien suorittamiseksi maksutta tarpeellisia tietoja tämän lain ja lääkelain mukaisilta elinkeinonharjoittajilta ja muilta toimijoilta sekä valtion ja kunnan viranomaisilta. Muita toimijoita olisivat esimerkiksi yliopistot, korkeakoulut ja muut tutkimuslaitokset. Tietojen saanti liittyisi Lääkelaitoksen asemaan ehdotetun lain mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja muuhun lainsäädäntöön sisältyvät salassapitoa ja vaitioloa koskevat säännökset eivät olisi esteenä tässä ehdotetulle tietojen saannille.

Pykälän 2 momentin mukaan tiedonsaanti-oikeus koskisi myös sellaisia lupa- ja valvontatehtäviä varten tarvittavia tietoja, jotka yksityistä liike- tai ammattitoimintaa tai yksityisen taloudellista asemaa tai terveydentilaa koskevana muuten olisivat salassa pidettäviä.

Pykälän 3 momentin mukaan Lääkelaitoksella olisi sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, oikeus saada sisäkaupan lähtöaineasetuksessa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksessa tarkoitetuilta toimijoilta huumausaineiden lähtöaineita koskevista toimista tietoja ja asiakirjoja, jotka ovat tarpeen mainittujen asetusten säännösten noudattamisen valvomiseksi. Tämän momentin mukainen tietojen saantioikeus liittyy Lääkelaitoksen asemaan 27 §:n mukaisena sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksissa ja niiden täytäntöönpanosta annetussa Euroopan yhteisön lainsäädännössä tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena. Sisä- ja ulkokaupan lähtöaineasetukset myös edellyttävät jäsenvaltion säätävän kansallisessa lainsäädännössään toimivaltaisen viranomaisen valvonta- ja seurantatehtävän suorittamiseksi tarvittavista toimenpiteistä kuten oikeudesta saada tietoja kaikista luokiteltujen aineiden tilauksista tai luokiteltuja aineita koskevista toimista.

31 §. Tietojen saaminen eräistä rekistereistä. Pykälän 1 momentin mukaan Lääkelaitoksella olisi sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, oikeus saada tämän lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja tulliviranomaiselta huumausaineiden ja huumausaineiden lähtöaineiden Suomeen tuonnista ja Suomesta viennistä. Lääkelaitoksella olisi oikeus saada tiedot toteutuneista tuonneista ja vienneistä, mitkä ilmenisivät tulliviranomaisen ulkomaankauppaa koskevista rekistereistä. Kyseisiä tietoja ei saisi luovuttaa edelleen eikä ilman Tullihallituksen lupaa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, mihin ne on luovutettu.

Pykälän 2 momentin mukaan Lääkelaitoksella olisi oikeus ehdotetussa laissa tarkoitettun valvonnan toteuttamiseksi saada tietoja sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettusta sakkorekisteristä.

Pykälän 3 momentin mukaan oikeudesta

saada tietoja rikosrekisteristä säädettäisiin rikosrekisterilaissa (770/1993). Rikosrekisterilain 4 a §:n nojalla Lääkelaitokselle voitaisiin luovuttaa rikosrekisteristä tietoja lupa-asioita varten henkilön luotettavuuden tai henkilökohtaisen soveltuvuuden arvioimiseksi.

32 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälän 1 momentin mukaan Lääkelaitos olisi velvollinen luovuttamaan ehdotetun lain mukaista valvontaa koskevia tietoja viranomaiselle, jolla on säädetyn tehtävänsä perusteella oikeus saada tieto salassa pidettävästä asiasta. Tällaisia viranomaisia olisivat poliisi, jolla on oikeus saada tietoja poliisilain nojalla, tulliviranomainen, jolla olisi oikeus saada tietoja tullilain nojalla, sekä rajavartioviranomainen, jolla olisi oikeus saada tietoja rajavartiolain (578/2005) nojalla.

Pykälän 2 momentin mukaan tietoja ei saisi luovuttaa edelleen eikä ilman Lääkelaitoksen lupaa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, mihin ne on luovutettu.

33 §. Tietojen luovuttaminen kansainvälisille valvontaviranomaisille. Ehdotetun pykälän mukaan, joka vastaa huumausaineasetuksen 10 §:ää, Lääkelaitos saisi luovuttaa kansainvälisille valvontaviranomaisille kansainvälisten sopimusten edellyttämät arviot ja tiedot sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään. Tässä pykälässä tarkoitettuja valtiosopimuksia olisivat ehdotuksen 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu kolme huumausaineita ja psykotrooppisia aineita koskevaa yleissopimusta. Valvontaviranomainen olisi YK:n huumausainekeskus (UNDC).

6 luku

Rikostorjunta

34 §. Poliisi sekäulli- ja rajavartioviranomaiset toimivaltaisina viranomaisina. Pykälän mukaan toimivaltaisia viranomaisia olisivat myös poliisi sekäulli- ja rajavartioviranomaiset asioissa, joista säädetään sisäkaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklan 1 kohdassa sekä ulkokaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklassa, 9 artiklan 1 kohdassa sekä 14 ja 26 artiklassa. Säännös merkitsisi muun muassa sitä, että ilmoitus tilanteista, joissa luokiteltujen

aineiden voidaan epäillä päätyvän huumaus- tai psykotrooppisten aineiden laittomaan valmistukseen, voitaisiin tehdä myös poliisi-, tull- ja rajavartiolaitosviranomaisille. Ehdotuksen 26 §:ssä tarkoitettuna lupa- ja valvontaviranomaisena sekä 27 §:n mukaisena huumausaineiden lähtöaineista annetun yhteisölaainsäädännön tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena toimisi Lääkelaitos.

35 §. Takavarikoiminen. Pakkokeinolain (450/1987) mukaan esine voidaan takavarikoida, jos on syytä olettaa, että se voi olla todisteena rikosasiassa tai on rikoksella joltakulta viety taikka että tuomioistuim julistaa sen menetetyksi. Säännökset kattavat lähes kaikki huumausainerikoksiin liittyvät tilanteet. Lakiin on näin ollen tarpeen ottaa takavarikoimisen osalta säännökset sellaisten tilanteiden varalle, joissa huumausaineen hallussapito ei ole rangaistavaa, vaikka hallussapitoon ei ole oikeutta.

Ehdotetun pykälän mukaan sen lisäksi mitä pakkokeinolaissa (450/1987) säädetään takavarikoimisesta, pidättämiseen oikeutetun virkamiehen olisi takavarikoitava huumausaine, joka olisi luovutettu poliisille taikka tull- tai rajavartiolaitosviranomaiselle lakiehdotuksen 8 §:n perusteella tai jonka hallussapitoon ei muutoin olisi oikeutta tämän lain tai sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen nojalla. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan lain 10 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä. Ehdotettua säännöstä on kuitenkin täydennetty siten, että se kattaisi myös huumausaineiden lähtöaineiden takavarikoimisen.

36 §. Hävittäminen. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 10 §:n 1 ja 2 momentin sekä huumausaineiden käsittelypäätöksen 10 §:n säännöksiä sekä sisäasiainministeriön sakan täytäntöönpanosta annetun lain 42 §:n nojalla 17 päivänä lokakuuta 2002 antamaa määräystä SM-2002-1731/Ri-1 siltä osin kuin se koskee huumausaineita ja lääkeaineita. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan pidättämiseen oikeutetun virkamiehen olisi todistettavasti hävitettävä tai määrätä hävitettäväksi takavarikoitu tai valtiolle menetetyksi tuomittu huumausaine ja huumausaineen lähtöaine. Hävitettävä aine tai osa siitä olisi kuitenkin säilytettävä niin kauan kuin sitä mahdollisesti tarvitaan todisteena oikeudenkäynnissä.

Hävittämisessä noudatettaisiin soveltuvin osin ehdotuksen 23 §:n säännöksiä sekä 24 §:n mukaista kirjanpitovelvollisuutta. Hävittämisen sijaan takavarikoitu tai valtiolle menetetyksi tuomittu huumausaine ja huumausaineen lähtöaine voitaisiin luovuttaa 37 §:n 2 momentin mukaisesti huumausainerikosten estämistä, paljastamista ja selvittämistä varten.

Pykälän 2 momentin mukaan pidättämiseen oikeutettu virkamies saisi todistettavasti hävittää tai määrätä hävitettäväksi huumausaineen laittomaan tuotantoon, viljelyyn, valmistukseen, hallussapitoon tai käyttöön tarkoitetun raaka-aineen, muun aineen, laitteen tai tarvikkeen, joka voidaan takavarikoida, ja jos on todennäköistä, että se tultaisiin tuomitsemaan valtiolle menetetyksi. Hävittämisen sijaan raaka-aine, muu aine, laite tai tarvike voitaisiin luovuttaa lakiehdotuksen 37 §:n 2 momentin mukaisesti käytettäväksi huumausainerikosten estämistä, paljastamista ja selvittämistä varten.

37 §. Huumausainerikosten estämisen, paljastamisen ja selvittämisen edistäminen. Voimassa olevan lain 5 §:n 1 momentin mukaan Lääkelaitos voi antaa keskusrikospoliisin päällikölle ja Tullihallituksen rikostutkintayksikön päällikölle valtuuden antaa lupia huumausaineen maahantuontiin tai maastavientiin huumausainerikosten tutkintatarkoituksiin.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa annettaisiin mainituille virkamiehille suoraan lain nojalla oikeus antaa lupia tapauskohtaisesti huumausainerikosten estämistä, paljastamista ja selvittämistä varten. Luvassa määriteltäisiin täsmällisesti huumausaineen Suomeen tuontiin tai Suomesta vientiin liittyvät edellytykset. Lupapäätöksistä olisi kuitenkin välittömästi ilmoitettava Lääkelaitokselle. Säännöksellä ei olisi tarkoitus muuttaa voimassa olevaa käytäntöä, vaan keventää viranomaismenettelyä. Kysymyksessä ei olisi lakiehdotuksen 2 luvussa säädetty lupamenettely. Vastuu lupaharkinnasta olisi edelleen niillä viranomaisilla, jotka tuntevat rikostorjunnan ja sen vaatimukset parhaiten. Säännöksessä otettaisiin myös huomioon Tullihallituksen organisaatiossa tapahtuneet muutokset siten, että Tullihallituksessa lupapäätöksen voisivat tehdä Tullihallituksen rikos-

torjunnasta vastaavien yksiköiden päälliköt.

Lupia voitaisiin myöntää paitsi huumausaineen tuontiin Suomeen ja vientiin Suomesta, myös kauttakuljetukseen tai valmistukseen käytettäväksi huumausainerikosten estämistä, paljastamista ja selvittämistä varten. Säännös mahdollistaisi muun muassa huumausaineiden tuonnin Suomeen käytettäväksi havaintomateriaalina valvontahenkilöstön ja huumausainekoirien koulutuksessa sekä pienten huumausaine-erien kuljettamisen maasta toiseen huumausainerikosten torjuntaan liittyvän kansainvälisen yhteistyön edellyttämällä tavalla. Ehdotuksen 38 §:ssä tarkoitettuun valvottuun läpilaskuun ei kuitenkaan tarvittaisi tämän pykälän mukaista viranomaisen antamaa yksittäistapauksellista lupaa.

Pykälän 2 momentin mukaan keskusrikospoliisille ja Tullihallitukselle annettaisiin oikeus luovuttaa hallussaan olevia huumausaineita ja säännöksessä mainittuja aineita, laitteita ja tarvikkeita käytettäväksi huumausainerikosten torjunnassa.

Viranomaisilla on hallussaan tutkittavina oleviin rikoksiin liittyviä takavarikoituja ja menetetyksi tuomittuja huumausaineita. Lähtökohtana voimassa olevassa huumausaine-laissa on, että mainitut aineet on hävitettävä. Tämä on lähtökohtana myös ehdotetussa laissa. Rikostorjunnan näkökulmasta on kuitenkin tärkeätä, että niin sanottuja "katuhuumeita" eli todellisuudessa liikkeellä olevia aineita voidaan tutkia. Huumausainerikosten torjunta edellyttää tietoa liikkeellä olevista aineista. Ehdotetun säännöksen nojalla takavarikoituja ja valtiolle menetetyksi tuomittuja huumausaineita voitaisiin luovuttaa esimerkiksi huumausainerikosten tutkintaa edistävään tarkoitukseen taikka valvontahenkilöstön tai huumausainekoirien koulutukseen.

38 §. *Valvottu läpilasku ja toimenpiteen siirtäminen.* Huumausainekauppa on mitä suurimmassa määrin kansainvälistä ja järjestäytyntä rikollista toimintaa. Huumausaineita ja niiden lähtöaineita kuljetetaan maasta toiseen valmistamis-, myynti- ja levittämistarkoituksessa. Lakiehdotukseen, kuten voimassa olevaan huumausainelakiin, sisältyy säännös siitä, että pidättämiseen oikeutetun virkamiehen on takavarikoitava laittomasti hallussa pidetyt huumausaineet ja lähtöaineet. Laki velvoittaa viranomaisen toimi-

maan.

Viranomaisten toimintavelvollisuuden selvittämiseksi ehdotettavaan lakiin olisi tarpeen ottaa maininta sekä valvotusta läpilaskusta että niin sanotusta toimenpiteen siirtämisestä. Niissä viranomaisen ei puutu laitomaan tavaraerään heti, kun se olisi mahdollista, vaan puuttuminen tai takavarikointi suoritetaan myöhemmin.

Valvottu läpilasku on tulkittu kansainvälisestä oikeusavusta annetun lain (4/1994) 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetuksi muuksi rikosasian käsittelyä varten tarvittavan oikeusavun ja yhteistoiminnan muodoksi. Valvottua läpilaskua koskevia määräyksiä sisältyy muun muassa huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskevaan vuoden 1988 yleissopimukseen sekä tullihallintojen keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tehtyyn yleissopimukseen (SopS 148/2004).

Valvotun läpilaskun tarkoituksena on rikoksen selvittäminen siirtämällä puuttuminen kuljetettavaan tavaraerään tarkoituksenmukaisempaan ajankohtaan. Valvottu läpilasku tapahtuu viranomaisten valvonnassa. Valvottuun läpilaskuun ei tarvittaisi ehdotuksen 37 §:ssä tarkoitettua viranomaisen antamaa yksittäistapauksellista lupaa huumausainerikosten estämistä, paljastamista ja selvittämistä varten. Laittomasti kuljetetun huumausaineen takavarikointi suoritetaan viranomaisen tilanteeseen liittyvän harkinnan mukaan rikoksen paljastamisen ja selvittämisen kannalta yleensä myöhemmin kuin se olisi viranomaisilla olevien tietojen ja havaintojen mukaan mahdollista. Toimenpiteen siirtämisessä on kysymys samankaltaisesta tilanteesta tietyissä olosuhteissa. Toimenpiteen siirtämisestä ehdotetaan säädettäväksi poliisilain (493/1995) 5 §:ssä. Lainkohtaa koskevan hallituksen esityksen (HE 266/2004 vp, s. 14) perusteluissa todetaan, että suorittaessaan poliisilain 3 luvussa tarkoitettuja tiedonhankintatoimenpiteitä poliisimiehelle annettaisiin oikeus siirtää tekeillä olevaan rikokseen puuttumista, milloin se on välttämätöntä tiedonhankinnan paljastumisen estämiseksi tai tiedonhankintatoiminnan tavoitteen turvaamiseksi. Lakiehdotus on edelleen eduskunnan käsittelyssä. Myös tullilakiin on tarkoitettu vastaavanlainen säännös toimenpiteen siirtämisestä.

7 luku

Seuraamukset

39 §. Uhkasakko. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 11 §:ää täsmennettynä vastamaan nykyistä käytäntöä uhkasakkoasioissa sekä yhteisölainsäädännön vaatimuksia. Uhkasakko kohdistuisi toimijaan eikä sen palveluksessa oleviin henkilöihin. Uhkasakko voisi tulla kysymykseen esimerkiksi huumausainekirjanpitoa ja viranomaisille tehtäviä ilmoituksia koskevien velvoitteiden laiminlyöntitilanteissa. Jos joku toimija laiminlöisi ehdotetun lain sekä sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen mukaan kuuluvien velvollisuuksien täyttämisen, Lääkelaitos voisi velvoittaa toimijan tähän sakon uhalla. Uhkasakosta olisi voimassa, mitä uhkasakko-laissa (1113/1990) säädetään. Kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsisi lääninhallitus Lääkelaitoksen vaatimuksesta.

40 §. Huumausainelakirikkomus. Pykälässä säädettäisiin huumausainelakirikkomuksesta. Tämä rikkomustunnusmerkistö täydentäisi nykyistä seuraamusjärjestelmää ja toimisi siten valvonnan tehosteena. Tunnusmerkistön soveltaminen olisi toissijaista eli sitä sovellettaisiin, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

41 §. Huumausainerikokset. Pykälän vastaisi voimassa olevan lain 1 §:n 3 momentin viimeistä virkettä. Pykälän mukaan huumausainerikoksista säädettäisiin rikoslain 50 luvussa. Samalla ehdotetaan muutettavaksi rikoslain 50 luvun 1 § ja 5 §:n 1 momentti.

8 luku

Erinäisiä säännöksiä

42 §. Muutoksenhaku. Ehdotetun pykälän mukaan Lääkelaitoksen antamaan päätökseen haettaisiin muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

9 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

43 §. Voimaantulo. Ehdotettu laki eli uusi laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdolli-

simman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen ottaen huomioon, että yhteisölainsäädäntöön kuuluvat sisäkaupan lähtöaineasetus ja ulkokaupan lähtöaineasetus ovat tulleet voimaan 18 päivänä elokuuta 2005.

Pykälän 2 momentin mukaan lailla kumotaisiin 17 päivänä joulukuuta 1993 annettu huumausainelaki (1289/1993) eli vanha laki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Pykälän 3 momentin mukaan ennen ehdotetun lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

44 §. Siirtymäsäännökset. Jos muussa lainsäädännössä viitattaisiin vanhaan lakiin tai sen säännöksiin, viittauksen olisi katsottava tarkoittavan uutta lakia tai sen vastaavia säännöksiä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan vanhan lain nojalla annetun luvan katsottaisiin olevan edelleen voimassa uuden lain nojalla ja lakkaavan olemasta voimassa asianomaisessa lupapäätöksessä määrättyinä päivinä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan uuden lain voimaan tullessa Lääkelaitoksessa vanhan lain mukaisesti vireille pantu asia käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin vanhan lain säännösten mukaisesti.

45 §. Täydentävät säännökset. Pykälän 1 momentin mukaan uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta tehdyn neuvoston päätöksen mukaisesti valvontaan otettaviin aineisiin tämän lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdan mukaisesti rinnastettaisiin edellä mainitulla neuvoston päätöksellä kumotun uusista synteettisistä huumausaineista hyväksytyyn yhteisen toiminnan nojalla tehtyjen neuvoston päätösten mukaisesti valvontaan otettaviksi päätetyt aineet. Niistä aineista, joita on pidettävä huumausaineina, voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella vastaavasti kuin ehdotetun lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista aineista. Tämän momentin nojalla otettaisiin seuraavat aineet huumausaineluetteloon 4-MTA (P-metyylitioamfetamiini eli 4-metyylitioamfetamiini), PMMA (parametoksimeetyyliamfetamiini tai N-metyyli-1-[4-metoksyfenyyl]-2-aminopropani), 2C-I (2,5-dimetoksi-4-jodifenyliamiini), 2C-T-7 (2,5-dimetoksi-4-(n)-propyylitiofenyliamiini) ja TMA-2 (2,4,5-trimetoksiamfetamiini).

Ehdotetun 2 momentin mukaan lupaehtomääräykset tämän lain 9 §:ssä tarkoitetuista vastuuhenkilöistä sijaisineen tulee ottaa kaikkiin lupapäätöksiin, jotka annetaan tämän lain voimaan tultua tehtyjen hakemusten perusteella.

1.2. Rikoslaki

50 luku

Huumausainerikoksista

1 §. *Huumausainerikos.* Pykälä muutettiin ehdotetun huumausainelain 5 ja 6 §:n johdosta. Rangaistusuhka säilyisi ennallaan eli voitaisiin tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 momentin viittaus muutettaisiin koskemaan ehdotettua uutta huumausainelakia.

1.3. Laki yksityisyyden suojasta työelämässä

6 §. *Huumausainetestiä koskeva todistus.* Pykälän 2 momentin viittaus muutettaisiin koskemaan ehdotettua uutta huumausainelakia.

1.4. Työterveyshuoltolaki

3 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 momentin 6 a kohdan viittaus muutettaisiin koskemaan ehdotettua uutta huumausainelakia.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiin ehdotettujen valtuutussäännösten nojalla on tarkoitus antaa valtioneuvoston asetus huumausaineista. Tämä asetus korvasi voimassa olevan lakia alemmanasteiseman säännösten eli huumausaineasetuksen, huumausainepäätöksen ja huumausaineiden käsittelypäätöksen. Koska huumausainepoliitikasta vastaavat valtioneuvostossa sosiaali- ja terveysministeriön kanssa yhteistyössä useat muutkin ministeriöt, on tarkoituksenmukaista vastaavasti antaa kaikki tarvittavat

lakia alemmanasteiset säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Lääkelaitos toimisi nykyiseen tapaan lupa- ja valvontaviranomaisena. Lääkelaitos päättäisi ehdotetun huumausainelain 18 §:ssä tarkoitetuista aineista, valmisteista ja testijärjestelmistä. Lääkelaitoksella olisi 24 §:n 3 momentin nojalla valtuus antaa ohjeita huumausainekirjanpidosta ja siihen liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta, samoin 25 §:n 2 momentin mukaisesti huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden seurannasta. Näistä tehtävistä ei tarvitse säätää lailla.

Voimassa olevan huumausainelain mukaisen lupien lupamaksuista säädetään nykyisin Lääkelaitoksen maksullisista suoritteista annetussa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (870/2005). Ministeriön asetus on voimassa 31 päivään joulukuuta 2007.

3. Voimaantulo

Tarkoituksena on, että ehdotetut lait tulisivat voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytyt ja vahvistettu.

4. Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

Eräillä ehdotetun huumausainelain säännöksillä on merkitystä tarkasteltaessa lakiehdotusta perustuslain kannalta. Lakiehdotus sisältää useita muutoksia norminantovaltuuksia koskeviin säännöksiin sekä viranomaisen tarkastus- ja tiedonsaantioikeutta koskeviin säännöksiin.

Perustuslain 80 §:n 1 momentissa edellytetään, että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla. Ehdotetun lain 19 §:ään otettaisiin tämän mukaisesti säännökset matkustajan henkilökohtaisten lääkevalmisteiden maahantuonnin ja maastaviennin edellytyksistä.

Huumausainelakiin sisältyvät valtuutussäännökset saatettaisiin esityksessä vastamaan perustuslain 80 §:n säännöksiä. Ehdotetun huumausainelain nojalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin:

1) mitä 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja aineita, valmisteita ja kasveja on pidettävä huumausaineina;

2) sosiaali- ja terveysministeriön velvollisuudesta pitää yllä tietokantoja edellisessä kohdassa tarkoitetuista huumausaineista;

3) 10—13 §:n mukaisesta hakijalta vaadittavasta selvityksestä sekä tuonti- ja vientilupapäätösten palauttamisesta Lääkelaitokselle;

4) tarvittaessa 20 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tunnistetietoja;

5) tarvittaessa 21 §:n 1 momentissa säädetystä huumausaineiden varastoisesta ja säilyttämisestä;

6) tarvittaessa 22 §:ssä säädetystä huumausaineiden kuljettamisesta ja muusta vastaavasta käsittelemisestä;

7) tarvittaessa 24 §:ssä säädetystä huumausaineiden kirjanpitovelvollisuudesta ja siihen liittyvästä tietojenantovelvollisuudesta;

8) tarvittaessa 29 §:ssä säädetyn tarkastusaineiston kirjaamisesta; ja

9) 23 ja 36 §:ssä säädetystä huumausaineiden hävittämisestä.

Esitykseen sisältyvässä huumausainelaissa säädettäisiin tarvittavilta osin myös huumausaineiden lähtöaineiden ennakkovalvonnasta eli siltä osin kuin asioista ei ole säädetty yhteisöläinsäädäntöön kuuluvissa sisä- ja ulkokauppa-asetuksessa. Ennakkovalvonnasta johtuvat elinkeinovapauden rajoitukset perustuisivat siten perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaisesti lakiin.

Hallitus katsoo edellä esitetyillä perusteilla, että esitys on sopusoinnussa perustuslain kanssa, minkä vuoksi kaikki ehdotetut lait voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyhteyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Huumausainelaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoitteet

Tämän lain tavoitteena on huumausaineiden laittoman Suomeen tuonnin, Suomesta viennin, valmistuksen, levittämisen ja käytön ehkäiseminen.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *huumausaineyleissopimuksilla*

a) New Yorkissa 30 päivänä maaliskuuta 1961 tehtyä vuoden 1961 huumausaineyleissopimusta (SopS 43/1965) muutettuna Genevessä 25 päivänä maaliskuuta 1972 tehdyllä vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen muuttamista koskevalla pöytäkirjalla (SopS 42/1975) (*vuoden 1961 huumausaineyleissopimus*);

b) Wienissä 21 päivänä helmikuuta 1971 tehtyä psykotrooppisia aineita koskevaa yleissopimusta (SopS 60/1976) (*psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1971 yleissopimus*); sekä

c) Wienissä 20 päivänä joulukuuta 1988 huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehtyä Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimusta (SopS 44/1994) (*huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1988 yleissopimus*);

2) *sisäkaupan lähtöaineasetuksella* huumausaineiden lähtöaineista annettua Euroo-

pan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 273/2004;

3) *ulkokaupan lähtöaineasetuksella* yhteisön ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 111/2005;

4) *lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksella* huumausaineiden lähtöaineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 273/2004 ja yhteisön ja kolmansien maiden välisen huumausaineiden lähtöaineiden kaupan valvontaa koskevista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 111/2005 täytäntöönpanosäännöistä annettua komission asetusta (EY) N:o 1277/2005;

5) *huumausaineella*

a) vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksessa tarkoitettuja aineita, valmisteita ja kasveja jotka sisältyvät mainitun sopimuksen voimassa oleviin luetteloihin (I—IV luettelot);

b) psykotrooppisia aineita koskevassa vuoden 1971 yleissopimuksessa tarkoitettuja aineita ja valmisteita, jotka sisältyvät mainitun sopimuksen voimassa oleviin luetteloihin (I—IV luettelot);

c) aineita, joiden valvontaan ottamisesta päätetään uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta annetun neuvoston päätöksen 2005/387/YOS mukaisesti; sekä

d) kat-kasvia (*Catha edulis*), meskaliinia sisältäviä kaktuskasveja ja *Psilocybe*-sieniä;

6) *huumausaineen lähtöaineella* sisäkaupan lähtöaineasetuksen 2 artiklan a kohdassa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen 2 artiklan a kohdassa tarkoitettuja luokiteltuja aineita;

7) *huumausaineen valmistuksena*, tuotantoa lukuun ottamatta, kaikkia menetelmiä, joilla

huumausaineita voidaan aikaansaada, sekä puhdistamista ja huumausaineiden muuntamista toisiksi huumausaineksi; sekä

8) *huumausaineen tuotannolla* oopiumin, kokanlehtien, kannabiksen tai kannabishartin erottamista kasveista, joista niitä saadaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä aineita, valmisteita ja kasveja pidetään 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuina huumausaineina. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön velvollisuudesta pitää yllä tietokantoja 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista huumausaineista.

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan huumausaineiden valvontaan. Lakia sovelletaan myös huumausaineiden lähtöaineiden valvontaan sen lisäksi mitä siitä säädetään sisäkaupan lähtöaineasetuksessa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksessa sekä lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksessa.

4 §

Muut lait

Huumausaineista ja huumausaineiden lähtöaineista, jotka ovat lääkkeitä, on lisäksi voimassa, mitä niistä erikseen lääkelaisissa (395/1987) ja muualla laissa säädetään.

Huumausaineiden käytön ehkäisystä ja huumausaineiden ongelmakäyttäjien huollosta säädetään raittiustyölaissa (828/1982) ja päihdehuoltolaissa (41/1986).

5 §

Yleiskiellot

Huumausaineen tuotanto, valmistus, tuonti Suomeen, vienti Suomesta, kauttakuljetus, jakelu, kauppa, käsittely, hallussapito ja käyttö on kielletty. Kiellosta voidaan poiketa lääkinnällisissä, luvanvaraisissa ja valvonnallisissa tarkoituksissa siten kuin niistä erikseen tässä laissa tai muualla laissa säädetään.

6 §

Eräiden kasvien ja sienien viljelykielto

Kat-kasvin (*Catha edulis*), meskaliinia sisältävien kaktuskasvien, *Psilocybe*-sienien ja kokapensaon viljely on kielletty.

Oopiumunikon ja hampun viljely käytettäväksi huumausaineena tai niiden valmistuksessa taikka tuotannossa on kielletty.

7 §

Luovuttamisvelvollisuus

Joka on saanut haltuunsa huumausainetta olematta sen hallussapitoon oikeutettu, on velvollinen luovuttamaan sen viipymättä poliisi-, tulli- tai rajavartiolaitosviranomaiselle.

2 luku

Luvanvarainen toiminta

8 §

Valmistus, käsittely, tuonti Suomeen ja vienti Suomesta

Lääkelaitos voi antaa luvan huumausaineen käsittelyyn ja valmistukseen sekä tuontiin Suomeen ja vientiin Suomesta:

- 1) lääkkeiden tuotantoon ja muihin lääkinnällisiin tarkoituksiin;
- 2) tieteelliseen tutkimukseen yliopistoissa ja muissa tutkimuslaitoksissa, laadunvalvonnassa ja tuotekehittelyyn;
- 3) huumausaineen toteamiseksi käytettävillä aineilla ja valmisteilla, jotka sisältävät huumausaineita; sekä
- 4) huumausaineen toteamiseksi käytettäviä aineita ja valmisteita koskeville testijärjestelmille, jotka sisältävät huumausaineita.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua valmistuslupaa ei kuitenkaan erikseen vaadita lääkevalmisteiden valmistukseen. Huumausaineelle, jolla ei katsota olevan lääkinnällistä käyttöä, ei saa antaa lupaa 1 momentin 1 kohdan perusteella.

Huumausaineiden käsittelylupaa ei vaadita toimijoilta, joilla on lääkelain mukaan oikeus lääkkeiden hankintaan, valmistukseen, tuk-

kukauppaan tai vähittäisjakeluun.

9 §

Vastuuhenkilöä ja tämän sijaisia koskevat vaatimukset

Jokaisessa toimipaikassa, jossa harjoitetaan tämän lain mukaista lupaa edellyttävää toimintaa, tulee olla vastuuhenkilö ja hänellä tarpeellinen määrä sijaisia, jotka luvan haltija määrää. Vastuuhenkilön ja hänen sijaistensa tulee olla luotettavia ja sopivia tehtävään. Lisäksi heillä tulee olla koulutuksen tai kokemuksen kautta hankittu riittävä ammattitaito. Vastuuhenkilö ja hänen sijaisensa ovat luvan haltijan ohella velvollisia huolehtimaan siitä, että toimipaikassa noudatetaan tämän lain säännöksiä.

Sopimaton vastuuhenkilön ja hänen sijaisensa tehtävään on henkilö, joka huumausaineiden tai muiden päihdyttävien aineiden väärinkäytön taikka aikaisempien rikkomusten tai laiminlyöntien takia ei ilmeisesti kykene hoitamaan tehtäviään.

Vastuuhenkilöä pidetään luotettavana, jos häntä ei ole lainvoiman saaneella tuomiolla viiden viimeisen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen eikä kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton vastuuhenkilöksi. Vastuuhenkilöä ei kuitenkaan pidetä luotettavana, jos hän on muutoin aikaisemmallalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton vastuuhenkilöksi.

10 §

Selvitys lupaharkintaa varten

Tämän lain mukaisen lupa-asian käsittelyä varten edellytetään, että luvan hakija:

- 1) selvittää soveltuvuutensa harjoittaa lymyksessä olevaa toimintaa;
- 2) antaa jokaisen toimipaikan osalta tiedot niistä vastuuhenkilöistä, jotka se asettaa 9 §:n mukaisesti;
- 3) selostaa jokaisen toimipaikan osalta toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tämän lain 1

ja 3 §:ssä tarkoitettujen tavoitteiden ja valvonnan toteuttamiseksi;

4) jokaisen toimipaikan osalta toimittaa tiedot varmistusmenetelmistä, joilla estetään se, että aineet eivät joudu käytettäväksi huumausaineena tai huumausaineen lähtöaineena; ja

5) antaa lupa-asian ratkaisemisen kannalta muut tarvittavat tiedot sen mukaan kuin muualla tässä laissa ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkemmin säädetään.

Tämän lain mukainen lupa ei vapauta luvanvanhaltijaa noudattamasta muussa lainsäädännössä toiminnalle asetettuja vaatimuksia ja sitä koskevia määräyksiä.

11 §

Käsittely- ja valmistuslupahakemuksessa annettava selvitys

Haettaessa Lääkelaitokselta tämän lain mukaista käsittely- ja valmistuslupaa on sen lisäksi, mitä 10 §:ssä säädetään, annettava selvitys:

- 1) hakijaa koskevista tunnistetiedoista, kuten toiminimestä, yritys- ja yhteisötunnuksesta sekä yhteystiedoista;
- 2) kaikkien luvanvaraisen toiminnan toimipaikkojen osoitteista;
- 3) käsiteltävistä tai valmistettavista huumausaineista, niiden määristä ja käyttötarkoituksista;
- 4) vastuussa olevasta henkilöstä tai henkilöistä ja hänen tai heidän luotettavuudestaan sekä pätevydestään ja kokemuksestaan kyseisten aineiden käsittelyssä;
- 5) toimenpiteistä, joilla aineiden laitton käyttö pyritään ehkäisemään; sekä
- 6) muista seikoista, jotka ovat tarpeen tämän lain tavoitteiden ja tässä laissa säädetyn valvonnan toteuttamiseksi.

12 §

Tuonti- ja vientilupahakemuksessa annettava selvitys

Haettaessa Lääkelaitokselta tämän lain

mukaista tuonti- ja vientilupaa on sen lisäksi, mitä 10 §:ssä säädetään, annettava selvitys:

- 1) hakijasta ja tämän toimialasta;
- 2) tuojan ja viejän toimipaikkojen osoitteista;
- 3) tuotavista tai vietävistä huumausaineista, niiden määristä ja käyttötarkoituksista;
- 4) tuonti- tai vientitavasta;
- 5) tarvittaessa toimenpiteistä, joilla aineiden laitton käyttö pyritään ehkäisemään; sekä
- 6) tarvittaessa muista seikoista, jotka ovat tarpeen tämän lain tavoitteiden ja tässä laissa säädetyn valvonnan toteuttamiseksi.

Lisäksi vientilupaa haettaessa on esitettävä vastaava tuontilupa tai muu vastaava asianomaisen maan viranomaisen antama todistus siitä, että vietäväksi tarkoitettun erän tuonti siihen maahan on sallittu.

13 §

Luvan voimassaolo ja luvan antamisen jälkeiset muutokset

Tämän lain mukainen käsittely- ja valmistuslupa myönnetään määräajaksi.

Tuontia ja vientiä koskevat luvat myönnetään lisäksi toimituseräkohtaisesti lukuun ottamatta 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen aineiden, valmisteen ja 8 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen testijärjestelmien tuontia ja vientiä koskevia lupia.

Luvan antamisen jälkeen tapahtuneista muutoksista on ilmoitettava Lääkelaitokselle.

Tuonti- ja vientilupapäätökset, jotka eivät enää ole voimassa, on palautettava Lääkelaitokselle.

14 §

Lupa-asioihin liittyvät asetuksenantovaltuudet

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän lain mukaista lupaa haettaessa annettavista tiedoista ja muusta lupa-asioiden ratkaisemisen kannalta tarpeen olevasta selvityksestä sekä velvollisuudesta palauttaa tuonti- ja vientilupapäätökset Lääkelaitokselle.

15 §

Luovuttamisrajoitus

Luvanhaltija saa luovuttaa huumausaineita ainoastaan muulle luvanhaltijalle tai jollekulle, jolla muutoin on oikeus hankkia, pitää hallussaan tai käsitellä näitä aineita.

16 §

Seuraamukset luvanvaraisen toiminnan rikkomuksista

Lääkelaitos voi antaa tämän lain mukaiselle luvanhaltijalle huomautuksen tai kirjallisen varoituksen taikka peruuttaa tämän lain nojalla annetun luvan määräajaksi tai toistaiseksi, jos:

- 1) tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä taikka muualla laissa huumausaineista säädettyjä velvoitteita tai kieltoja on rikottu;
- 2) luvalla asetettuja ehtoja on rikottu;
- 3) luvansaaja ei muutoin enää sovellu harjoittamaan kysymyksessä olevaa toimintaa tai luvan edellytykset eivät muutoin enää täyty;
- 4) lupaa haettaessa esitetyt tiedot ovat olennaisesti virheellisiä; tai
- 5) lupaviranomaisella on perusteltu aihe epäillä, että aine saattaa joutua käytettäväksi huumausaineena tai huumausaineen lähtöaineena.

Peruutetun luvan palauttamisesta Lääkelaitokselle on vastaavasti voimassa, mitä 13 §:n 4 momentissa ja 14 §:ssä säädetään.

3 luku

Luvanvaraisuudesta vapautetut aineet ja valmisteen

17 §

Ensiavussa tarvittavat lääkevalmisteet

Tämän lain mukaista tuonti- ja vientilupaa ei tarvita ensiavussa käytettäväksi tarkoitettuihin huumausaineita sisältäviin lääkevalmisteisiin, jotka sisältyvät kansainvälisessä liikenteessä toimivien alusten, ilma-alusten, ambulanssien ja humanitaarisessa avustus-

toiminnassa käytettävien ajoneuvojen lääkevarastoihin.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut lääkevalmisteet on säilytettävä lukitussa lääkekaapissa olevassa sinetein suljetussa ensiapulaatiossa. Niistä on vastuussa aluksella päällikkö sekä ilma-aluksella, ambulanssissa ja humanitaarisessa avustustoiminnassa käytettävässä ajoneuvossa lääkevarastosta vastaava henkilö.

18 §

Eräät aineet, valmisteet ja testijärjestelmät

Lääkelaitos voi päättää, että tämän lain mukaista tuonti- ja vientilupaa ei tarvita vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen III luettelossa mainituille huumausainetta sisältäville lääkevalmisteille ja huumausainetta sisältäville huumausaineiden toteamisessa käytettäville aineille, valmisteille ja testijärjestelmille.

Lääkelaitos voi päättää, että tämän lain mukaista tuonti- ja vientilupaa ei tarvita sellaisille yhdistelmävalmisteille:

- 1) jotka sisältävät muuta psykotrooppisista ainetta kuin psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen I luettelossa mainittua ainetta;
- 2) joissa on huumausainetta ainoastaan vähäisessä määrin;
- 3) joissa huumausaine on vaikeasti erotettavassa muodossa; ja
- 4) joihin ei liity olennaista väärinkäytön vaaraa.

Lääkelaitos voi antaa tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista yhdistelmävalmisteista.

19 §

Henkilökohtaisten lääkkeiden tuonti ja vienti

Tämän lain huumausaineen Suomeen tuontia ja Suomesta vientiä koskevia säännöksiä ei sovelleta sellaisiin vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen I—III luettelossa tai psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen II—IV luettelossa mainittuja aineita sisältäviin lääkevalmisteisiin, joita matkustaja käyttää henkilökohtais-

ta lääkitystään varten. Tällöin on noudatettava, mitä lääkelain 19 §:ssä ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään.

4 luku

Toimijoiden velvollisuudet

20 §

Tuonti- ja vientiasiakirjojen sekä päällyksen tunnistetiedot

Huumausaineen valmistajan, Suomeen tuojan, Suomesta viejän sekä kuljetukseen ja säilytykseen osallistuvan on huolehdittava siitä, että tuonti- ja vientiasiakirjoissa sekä päällyksessä, jossa aine tai valmiste luovutetaan, on tarvittavat tunnistetiedot.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin 1 momentissa tarkoitetuista tunnistetiedoista.

21 §

Huumausaineiden varastointi ja säilytys

Huumausaineet on varastoitava tai muutoin säilytettävä erillisessä, lukitussa paikassa, johon sivullisten pääsy on estetty.

Psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen I luettelossa mainittujen aineiden tuonti maahan tullivarastossa säilyttämistä varten on kielletty.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin 1 momentissa tarkoitetuista huumausaineiden varastoinnista ja säilyttämisestä.

22 §

Huumausaineiden kuljettaminen

Huumausaineiden kuljettamisessa ja siihen liittyvissä muissa toimenpiteissä, kuten pakkaamisessa ja tilapäisessä säilytyksessä on noudatettava tarvittavaa huolellisuutta ja varovaisuutta ottaen huomioon kuljetettava aine, sen määrä ja kuljetusmuoto.

Huumausaineiden kuljettamiseen ja säilytykseen osallistuvien on omalta osaltaan hu-

lehdittävä siitä, että huumausaineiden anastaminen ja muu laiton käyttö on estetty.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin 1 momentissa tarkoitetuista huumausaineiden kuljettamisesta ja muusta vastaavasta käsittelystä.

23 §

Huumausaineiden hävittäminen ongelmajätteenä

Huumausaineiden käsittelyyn oikeutetut ovat velvollisia toimittamaan hävitettäviksi kaikki huumausaineiksi luokitellut lääkkeet ja muut huumausaineet, joilla ei ole enää tämän lain mukaista käyttöä.

Hävitettäviksi annettu 1 momentissa tarkoitettujen aineiden ja valmisteiden saa hävittää vain ongelmajätelaitoksessa. Tällöin on noudatettava jätelain (1072/1993) ja ympäristönsuojelulain (86/2000) säännöksiä ongelmajätteen hävittämisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen aineiden ja valmisteiden hävittämisestä.

24 §

Kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus

Tässä laissa tarkoitettuun tuotantoon, valmistukseen, Suomeen tuontiin, Suomesta vientiin, jakeluun, kauppaan ja käsittelyyn oikeutetut ovat velvollisia pitämään kirjaa huumausaineista. Kulutuskortit, pöytäkirjat sekä muu huumausainekirjanpitoaineisto on säilytettävä vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana ne on laadittu. Lääkelaitoksella on oikeus saada tässä momentissa tarkoitettu huumausainekirjanpitoaineisto nähtäväkseen.

Huumausaineiden hävittäminen tulee sisällyttää tässä laissa tarkoitettuun huumausainekirjanpitoon. Asiakkaiden apteekkiin toimittamien lääkkeiden hävittämisen ja kirjanpito-velvollisuuden suhteen noudatetaan, mitä siitä erikseen on säädetty.

Toimijat ovat velvollisia tekemään ilmoituksia ja antamaan muita valvonnan kannalta

tarvittavia tietoja huumausaineista Lääkelaitokselle sen erikseen antamien ohjeiden mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä säädetystä huumausaineiden kirjanpidosta sekä huumausainekirjanpitoaineistosta ja sen säilyttämisestä.

25 §

Eräiden huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden seuranta

Apteekin on seurattava ja pidettävä kirjaa vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen I, II ja IV luetteloihin ja psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen I ja II luetteloihin sisältyvien aineiden ja valmisteiden sekä pentatsosiinin ja buprenorfiinin toimittamisesta apteekista (huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden seuranta).

Edellisessä momentissa tarkoitettujen seuranta- ja kirjanpito tiedot ovat salassapidettäviä. Tiedot on hävitettävä heti, kun ne eivät enää ole tarpeen Lääkelaitokselle tämän lain mukaisten lupa- ja valvontatehtävien suorittamiseksi.

Apteekkien tulee antaa Lääkelaitokselle huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden seurantaan koskevat tiedot kuukausittain sen erikseen antamien ohjeiden mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää tarkemmin huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden seurannasta.

5 luku

Ohjaus ja yleinen valvonta

26 §

Lupa- ja valvontaviranomaiset

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen ylin johto ja ohjaus kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle.

Tämän lain mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena toimii Lääkelaitos.

27 §

Toimivaltainen viranomainen

Lääkelaitos on sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksissa sekä lähtöaineasetusten täytäntöönpanoasetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, jollei erikseen toisin säädetä.

28 §

Tarkastusoikeus

Lääkelaitoksen määräämällä sen palveluksessa olevalla tarkastajalla on oikeus tarkastaa tiloja, joissa huumausainetta tai huumausaineen lähtöainetta valmistetaan, varastoidaan, säilytetään tai muulla tavoin käsitellään. Tarkastusoikeus koskee myös lääkelaitoksen lupa- ja valvontatoiminnan piiriin kuuluvaa ennakkotarkastusta.

Edellisessä momentissa tarkoitettu tarkastaja on päästettävä kaikkiin toimipaikan tiloihin. Tässä pykälässä tarkoitettua tarkastusta ei saa toteuttaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Rikostorjunnasta säädetään tämän lain 6 luvussa.

29 §

Tarkastusaineisto ja sen kirjaaminen

Tarkastuksesta on pidettävä pöytäkirjaa. Tarkastuksessa on esitettävä kaikki 28 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tarkastajan pyytämät asiakirjat ja muu aineisto, joka on tarpeellista tarkastuksen toimittamiseksi. Tarkastajalle on annettava maksutta hänen pyytämänsä jäljennökset tarkastuksen kannalta tarpeellisista asiakirjoista.

Tarkastuksen yhteydessä tarkastajalla on oikeus ottaa korvauksetta näytteitä toimipisteessä olevista huumausaineista ja -valmistuksista erikseen tarkemmin tutkittaviksi. Lisäksi tarkastajalla on oikeus ottaa kuvatalenteita tarkastuksen aikana.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä säädetystä tarkastusaineiston kirjauksesta.

30 §

Oikeus saada tietoja toimijoilta sekä viranomaisilta

Lääkelaitoksella on sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, oikeus saada tämän lain mukaisten lupa- ja valvontatehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot maksutta tämän lain ja lääkelain mukaisilta elinkeinonharjoittajilta ja muilta toimijoilta sekä valtion ja kunnan viranomaisilta.

Tiedonsaantioikeus koskee myös sellaisia lupa- ja valvontatehtäviä varten tarvittavia tietoja, jotka yksityistä liike- tai ammattitoimintaa tai yksityisen taloudellista asemaa tai terveydentilaa koskevin muuten olisivat salassa pidettäviä.

Sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, Lääkelaitoksella on oikeus saada sisäkaupan lähtöaineasetuksessa ja ulkokaupan lähtöaineasetuksessa tarkoitettuilta toimijoilta huumausaineiden lähtöaineita koskevista toimista tietoja, jotka ovat tarpeen mainittujen asetusten säännösten noudattamisen valvomiseksi.

31 §

Tietojen saaminen eräistä rekistereistä

Lääkelaitoksella on sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, oikeus saada tämän lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja tulliviranomaiselta ulkomaankauppaa koskevista rekistereistä huumausaineiden ja huumausaineiden lähtöaineiden Suomeen tuonnista ja Suomesta viennistä. Tässä momentissa tarkoitettuja tietoja ei saa luovuttaa edelleen. Kyseisiä tietoja ei myöskään saa ilman Tullihallituksen lupaa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, mihin ne on luovutettu.

Lääkelaitoksella on oikeus tässä laissa tarkoitettujen valvonnan toteuttamiseksi ja tässä laissa ja huumausaineiden lähtöaineita koskevassa yhteisöläinsäädännössä tarkoitettujen lupien myöntämistä varten saada tarpeellisia tietoja sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettua sakkorekisteristä.

Oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä

säädetään rikosrekisterilaissa (770/1993).

32 §

Tietojen luovuttaminen

Sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, Lääkelaitos saa luovuttaa poliisille, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaiselle tämän lain mukaista valvontaa koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen mainittujen viranomaisten laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten.

Tietoja ei saa luovuttaa edelleen. Tietoja ei saa ilman Lääkelaitoksen lupaa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, mihin ne on luovutettu.

33 §

Tietojen luovuttaminen kansainvälisille valvontaviranomaisille

Lääkelaitos saa luovuttaa kansainvälisille valvontaviranomaisille 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen kansainvälisten sopimusten edellyttämät arviot ja tiedot sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään.

6 luku

Rikostorjunta

34 §

Poliisi sekä tulli- ja rajavartiolaitosviranomaiset toimivaltaisina viranomaisina

Toimivaltaisia viranomaisia ovat myös poliisi sekä tulli- ja rajavartiolaitosviranomaiset asioissa, joista säädetään sisäkaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklan 1 kohdassa sekä ulko-kaupan lähtöaineasetuksen 8 artiklassa, 9 artiklan 1 kohdassa sekä 14 ja 26 artiklassa.

35 §

Takavarikoiminen

Sen lisäksi, mitä pakkokeinolaissa

(450/1987) säädetään takavarikoimisesta, pidättämiseen oikeutetun virkamiehen on takavarikoitava huumausaine, joka on luovutettu poliisi-, tulli- tai rajavartiolaitosviranomaiselle 7 §:n perusteella tai jonka hallussapitoon ei muutoin ole oikeutta tämän lain nojalla.

36 §

Hävittäminen

Pidättämiseen oikeutetun virkamiehen on todistettavasti hävitettävä tai määrätä hävitettäväksi takavarikoitu tai valtiolle menetetyksi tuomittu huumausaine. Hävitettävä aine tai osa siitä on kuitenkin säilytettävä niin kauan kuin sitä mahdollisesti tarvitaan todisteena oikeudenkäynnissä.

Pidättämiseen oikeutettu virkamies saa todistettavasti hävittää tai määrätä hävitettäväksi huumausaineen laittomaan tuotantoon, viljelyyn, valmistukseen, hallussapitoon tai käyttöön tarkoitetun raaka-aineen, muun aineen, laitteen tai tarvikkeen, joka voidaan takavarikoida, ja jos on todennäköistä, että se tulitaisiin tuomitsemaan valtiolle menetetyksi.

37 §

Huumausainerikosten estämisen, paljastamisen ja selvittämisen edistäminen

Keskusrikospoliisin päällikön ja Tullihallituksen valvontaosaston rikostorjunnasta vastaavien yksiköiden päälliköiden päätöksellä voidaan antaa huumausainerikosten estämistä, paljastamista ja selvittämistä tekeväälle viranomaiselle yksittäistapauksessa lupa huumausaineen tuontiin Suomeen, vientiin Suomesta tai kauttakuljetukseen.

Keskusrikospoliisin ja Tullihallituksen päätöksellä voidaan luovuttaa takavarikoituja tai valtiolle menetetyksi tuomittuja huumausaineita ja 36 §:n 2 momentissa tarkoitettuja aineita, laitteita ja tarvikkeita viranomaiselle käytettäväksi huumausainerikosten estämistä, paljastamista ja selvittämistä varten.

Tässä pykälässä tarkoitetuista päätöksistä on välittömästi ilmoitettava Lääkelaitokselle.

38 §

Valvottu läpilasku ja toimenpiteen siirtäminen

Tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä ei sovelleta valvottuun läpilaskuun eikä esitutkintaviranomaisen tekemään toimenpiteen siirtämiseen.

7 luku

Seuraamukset

39 §

Uhkasakko

Jos joku laiminlyö hänelle tämän lain sekä sisäkaupan lähtöaineasetuksen ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen mukaan kuuluvien velvollisuuksien täyttämisen, Lääkelaitos voi velvoittaa hänet tähän sakon uhalla. Uhkasakosta on voimassa, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään. Kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsee lääninhallitus Lääkelaitoksen vaatimuksesta.

40 §

Huumausainelakirikkomus

Joka tahallaan

1) antaa vääriä tietoja tämän lain 2 luvun, sisäkaupan lähtöaineasetuksessa tai ulkokaupan lähtöaineasetuksessa tarkoitetuissa lupa- tai rekisteröintiasioissa;

2) laiminlyömällä tämän lain mukaisen luvan hakemisen rikkoo tämän lain 2 luvun, sisäkaupan lähtöaineasetuksen tai ulkokaupan lähtöaineasetuksen säännöksiä;

3) laiminlyö sisäkaupan lähtöaineasetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tai 8 artiklassa taikka ulkokaupan lähtöaineasetuksen 9 artiklassa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden;

4) laiminlyö sisäkaupan lähtöaineasetuksen 3 artiklan 6 kohdassa tai ulkokaupan lähtöaineasetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden pitää osoitetiedot ajan tasalla;

5) ei noudata, mitä sisäkaupan lähtöaineasetuksen 5 artiklassa tai ulkokaupan läh-

töaineasetuksen 3 ja 4 artiklassa säädetään asiakirja-aineistosta;

6) ei noudata, mitä sisäkaupan lähtöaineasetuksen 7 artiklassa tai ulkokaupan lähtöaineasetuksen 5 artiklassa on säädetty merkinnöistä; tai

7) ei noudata, mitä sisäkaupan lähtöaineasetuksen 5 artiklassa säädetään asiakkaan selvityksestä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, huumausainelakirikkomuksesta sakkoon.

41 §

Huumausainerikokset

Huumausainerikoksista säädetään rikoslain (39/1889) 50 luvussa.

8 luku

Erinäisiä säännöksiä

42 §

Muutoksenhaku

Lääkelaitoksen tämän lain sekä sisäkaupan ja ulkokaupan lähtöaineasetuksen perusteella antamaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Lääkelaitoksen päätöstä on muutoksenhaku huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

9 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

43 §

Voimaantulo

Tämä laki, jäljempänä uusi laki, tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan 17 päivänä joulukuuta 1993 annettu huumausainelaki (1289/1993), jäljempänä vanha laki, siihen

myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

44 §

Siirtymäsäännökset

Jos muualla laissa viitataan vanhaan lakiin tai sen säännöksiin, viittauksen on katsottava tarkoittavan uutta lakia tai sen vastaavia säännöksiä.

Vanhan lain nojalla annettu lupa katsotaan annetuksi uuden lain nojalla, ja se lakkaa olemasta voimassa asianomaisessa lupapäätöksessä määrättyinä päivinä.

Uuden lain voimaan tullessa Lääkelaitoksessa vanhan lain mukaisesti vireille pantu asia käsitellään ja ratkaistaan vanhan lain säännösten mukaisesti.

45 §

Täydentävät säännökset

Uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta annetun neuvoston päätöksen mukaisesti valvontaan otettaviin aineisiin rinnastetaan tämän lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdan c alakohdan mukaisesti edellä mainitulla neuvoston päätöksellä kumotussa uudesta synteettisistä huumausaineista hyväksytyyn yhteisen toiminnan 97/396/YOS nojalla tehtyjen neuvoston päätösten mukaisesti valvontaan otettaviksi päätetyt aineet. Näistä aineista niistä, joita on pidettävä huumausaineina, voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella vastaavasti kuin 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista aineista.

Lupaehtomääräykset tämän lain 9 §:ssä tarkoitetuista vastuuhenkilöistä sijaisineen tulee ottaa kaikkiin niihin lupapäätöksiin, jotka annetaan tämän lain voimaan tultua tehtyjen hakemusten perusteella.

2.

Laki**rikoslain 50 luvun 1 ja 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 50 luvun 1 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1304/1993 ja osaksi laissa 564/2001 ja 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1304/1993, seuraavasti:

1 §

Huumausainerikos

Joka laittomasti

- 1) valmistaa tai yrittää valmistaa huumausainetta,
- 2) viljelee oopiumunikkoa tai hamppua taikka kokapensasta, kat-kasvia (*Catha edulis*), meskaliinia sisältäviä kaktuskasveja tai *Psilocybe*-sieniä käytettäväksi huumausaineena tai sen raaka-aineena taikka käytettäväksi huumausaineen valmistuksessa tai tuotannossa,
- 3) tuo tai yrittää tuoda maahan taikka vie tai yrittää viedä maasta taikka kuljettaa tai kuljetuttaa huumausainetta,

4) myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää huumausainetta, tai

5) pitää hallussaan tai yrittää hankkia huumausainetta,

on tuomittava *huumausainerikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 §

Määritelmät

Huumausaineena pidetään tässä luvussa huumausainelaissa (/) tarkoitettua huumausainetta.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisyyden suojasta työelämästä 13 päivänä elokuuta 2004 annetun lain
 (759/2004) 6 §:n 2 momentti seuraavasti:

6 §

Huumausainetestiä koskeva todistus

 Huumausainetestiä koskevalla todistuksella tarkoitetaan työnantajan osoittaman terveydenhuollon ammattihenkilön ja laboratorion antamaa todistusta, josta ilmenee, että työntekijälle on tehty testi huumausainelain (/) 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettun

huumausaineen käytön selvittämiseksi, sekä testin perusteella laadittu selvitys siitä, onko työntekijä käyttänyt huumausaineita muihin kuin lääkinällisiin tarkoituksiin siten, että hänen työ- tai toimintakykynsä on heikentynyt.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

4.

Laki**työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2001 annetun työterveyshuoltolain (1383/2001) 3 §:n
 1 momentin 6 a kohta, sellaisena kuin se on laissa 760/2004, seuraavasti:

3 §

Määritelmät

tehtyä testiä sekä testin perusteella laadittua
 selvitystä siitä, onko työnhakija tai työntekijä
 käyttänyt huumausaineita muihin kuin lää-
 kinnällisiin tarkoituksiin;

Tässä laissa tarkoitetaan:

6 a) *huumausainetestillä* huumausainelain
 (/) 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoite-
 tun huumausaineen käytön selvittämiseksi

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
 20 .

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 2006

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä*

2.

Laki**rikoslain 50 luvun 1 ja 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 50 luvun 1 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1304/1993 ja osaksi laissa 564/2001 ja 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1304/1993, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Huumausainerikos

Joka laittomasti

1) valmistaa tai yrittää valmistaa huumausainetta *taikka viljelee oopiumunikkoa, kokapensasta tai hamppua käytettäväksi huumausaineena tai sen raaka-aineena,*

2) tuo tai yrittää tuoda maahan taikka vie tai yrittää viedä maasta taikka kuljettaa tai kuljetuttaa huumausainetta,

3) myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää huumausainetta, tai

4) pitää hallussaan tai yrittää hankkia huumausainetta,
 on tuomittava *huumausainerikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 §

Määritelmät

Huumausaineena pidetään tässä luvussa huumausainelaisissa (1289/93) tarkoitettua

Ehdotus

1 §

Huumausainerikos

Joka laittomasti

1) valmistaa tai yrittää valmistaa huumausainetta,

2) viljelee oopiumunikkoa tai hamppua *taikka kokapensasta, kat-kasvia (Catha edulis), meskaliinia sisältäviä kaktuskasveja tai Psilocybe-sieniä* käytettäväksi huumausaineena tai sen raaka-aineena *taikka käytettäväksi huumausaineen valmistuksessa tai tuotannossa,*

3) tuo tai yrittää tuoda maahan taikka vie tai yrittää viedä maasta taikka kuljettaa tai kuljetuttaa huumausainetta,

4) myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää huumausainetta, tai

5) pitää hallussaan tai yrittää hankkia huumausainetta,

on tuomittava *huumausainerikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 §

Määritelmät

Huumausaineena pidetään tässä luvussa huumausainelaisissa (/20) tarkoitettua

huumausainetta.

huumausainetta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

3.

Laki

yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisyyden suojasta työelämästä 13 päivänä elokuuta 2004 annetun lain
(759/2004) 6 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Huumausainetestiä koskeva todistus

Huumausainetestiä koskeva todistus

Huumausainetestiä koskevalla todistuk-
sella tarkoitetaan työnantajan osoittaman
terveydenhuollon ammattihenkilön ja labo-
ratorion antamaa todistusta, josta ilmenee,
että työntekijälle on tehty testi huumausai-
nelain (1289/1993) 2 §:ssä tarkoitetun
huumausaineen käytön selvittämiseksi, sekä
testin perusteella laadittu selvitys siitä, onko
työntekijä käyttänyt huumausaineita muihin
kuin lääkinällisiin tarkoituksiin siten, että
hänen työ- tai toimintakykynsä on heiken-
tynyt.

Huumausainetestiä koskevalla todistuk-
sella tarkoitetaan työnantajan osoittaman
terveydenhuollon ammattihenkilön ja labo-
ratorion antamaa todistusta, josta ilmenee,
että työntekijälle on tehty testi huumausai-
nelain (/20) 2 §:n 1 momentin 5 koh-
dassa tarkoitetun huumausaineen käytön
selvittämiseksi, sekä testin perusteella laa-
dittu selvitys siitä, onko työntekijä käyttä-
nyt huumausaineita muihin kuin lääkinälli-
siin tarkoituksiin siten, että hänen työ- tai
toimintakykynsä on heikentynyt.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

4.

Laki**työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2001 annetun työterveyshuoltolain (1383/2001) 3 §:n
 1 momentin 6 a kohta, sellaisena kuin se on laissa 760/2004, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

 6 a) huumausainetestillä huumausainelain
 (1289/1993) 2 §:ssä tarkoitettua huumausai-
 neen käytön selvittämiseksi tehtyä testiä se-
 ikä testin perusteella laadittua selvitystä sii-
 tä, onko työnhakija tai työntekijä käyttänyt
 huumausaineita muihin kuin lääkinällisiin
 tarkoituksiin;

Ehdotus

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

 6 a) huumausainetestillä huumausainelain
 (/20) 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tar-
 koitetun huumausaineen käytön selvittämi-
 seksi tehtyä testiä sekä testin perusteella
 laadittua selvitystä siitä, onko työnhakija tai
 työntekijä käyttänyt huumausaineita muihin
 kuin lääkinällisiin tarkoituksiin;

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .*

Valtioneuvoston asetus

huumausaineista

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sosiaali- ja terveysministerin esittelystä, säädetään päivänä kuuta 200 annetun huumausainelain (/) nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Huumausaineet

Tämän asetuksen liitteessä mainittuja aineita, valmisteita ja kasveja on pidettävä huumausainelain (/) 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuina huumausaineina.

2 §

Huumausaineiden lähtöaineet

Huumausainelain 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetut huumausaineiden lähtöaineet on luetteloitu saman pykälän saman momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen yhteisöläinsäädäntöön kuuluvien sisä- ja ulko-kaupan lähtöaineasetusten liitteissä.

3 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa käytetään huumausainelain 4 §:n 1 momentissa säädettyjä määritelmiä.

2 luku

Lupapäätökset sekä päällymerkinnät

4 §

Valmistuslupa

Huumausaineen valmistuslupapäätöksessä

on mainittava:

- 1) valmistajan nimi ja osoite;
- 2) valmistuspaikka;
- 3) valmistettavan huumausaineen nimi ja mahdollinen kansainvälinen yleisnimi;
- 4) valmistettavaksi sallittu määrä;
- 5) määräys ajasta, jonka kuluessa valmistuksen tulee tapahtua;
- 6) huumausaineen käyttäminen vain lääkinnälliseen, tieteelliseen tai huumausainerikosten torjuntaa edistävään tarkoitukseen; sekä
- 7) muut tarpeelliset valmistukselle asetetut ehdot.

5 §

Tuontilupa

Huumausaineen tuontilupapäätöksessä on mainittava:

- 1) huumausaineen nimi ja mahdollinen kansainvälinen yleisnimi;
- 2) Suomeen tuotavaksi aiottu määrä;
- 3) tuojan ja lähettäjän nimi ja osoite;
- 4) määräaika, jonka kuluessa Suomeen tuonti on suoritettava;
- 5) mahdolliset huumausaineen Suomeen tuontia koskevat erityismääräykset;
- 6) huumausaineen käyttäminen vain lääkinnälliseen, tieteelliseen tai huumausainerikosten torjuntaa edistävään tarkoitukseen; sekä
- 7) Suomeen tuontia koskevat muut tarpeelliset ehdot.

Jos huumausaine tuodaan Suomeen valmis-teenä, luvassa on lisäksi mainittava valmiste-teen nimi, jos sellainen on olemassa, sekä lääkemuoto.

Tuontilupapäätöksen ohella hakijalle on annettava tuontitodistus vientiluvan hankki-

miseksi lähettäjään asianomaiselta viranomaiselta.

Kun tuontilupaa edellyttävä huumausaine on tuotu Suomeen tai Suomeen tuonnille määrätty aika on päättynyt, Lääkelaitoksen on palautettava vientimaan asianomaiselle viranomaiselle jäljennös vientitodistuksesta, johon on merkitty, paljonko luvassa mainitusta huumausaineen määrästä on tuotu Suomeen sekä tieto vuosineljänneksestä, jolloin vienti on tapahtunut.

6 §

Vientilupa

Huumausaineen vientilupapäätöksessä on mainittava:

- 1) huumausaineen nimi ja mahdollinen kansainvälinen yleisnimi;
- 2) Suomesta vietäväksi tarkoitettu määrä;
- 3) viejän ja vastaanottajan nimi ja osoite;
- 4) määräaika, jonka kuluessa Suomesta vienti on suoritettava;
- 5) tuontiin oikeuttavan luvan numero ja luvan antanut viranomainen;
- 6) mahdolliset huumausaineen Suomesta vientiä koskevat erityismääräykset.

Jos huumausaine viedään Suomesta valmistena, luvassa on lisäksi mainittava valmisteen nimi, jos sellainen on olemassa, sekä lääkemuoto.

Hakijalle annetaan vientitodistus, joka on liitettävä lähetykseen.

Lääkelaitoksen on lähetettävä vientiluvasta jäljennös tuontimaan asianomaiselle viranomaiselle.

7 §

Käsittelylupa

Huumausaineen käsittelylupapäätöksessä on mainittava:

- 1) käsittelijän nimi ja osoite;
- 2) käsittelypaikka;
- 3) käsiteltävät huumausaineet, niiden määrät ja käsittelytarkoitukset;
- 4) luvan voimassaoloaika; sekä

5) muut tarpeelliset käsittelylle asetetut ehdot.

8 §

Vienti- ja tuontilupien palauttamisvelvollisuus

Lääkelaitoksen myöntämät tuonti- ja vientilupapäätökset on palautettava Lääkelaitokselle.

Tuonti- ja vientilupapäätökset on palautettava heti luvassa mainitun Suomeen tuonnin tai Suomesta viennin tapahduttua taikka kun luvan voimassaoloaika on päättynyt. Palautettavista luvista tulee käydä ilmi Suomeen tuonnin tai Suomesta viennin päivämäärä.

Tuonti- ja vientiluvissa tulee olla tullin merkintä määrästä sekä muut tullausmerkinnät päivämäärineen. Tullauspäivämäärä ratkaisee, minkä neljänneksenä aine katsotaan maahantuoduksi tai viedyksi.

9 §

Huumausaineiden päällyysmerkinnät

Huumausaineen päällyksestä on käytävä ilmi aineen nimi siten kuin se on ilmoitettu vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen tai psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen luetteloissa. Myytäväksi tarkoitettujen huumausaineiden päällyksestä on lisäksi käytävä ilmi aineen tai valmisteen huumausainepitoisuus.

3 luku

Apteekin kirjanpito-, ilmoitus- ja huumausaineseurantavelvollisuus

10 §

Apteekin kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus

Apteekissa on pidettävä kirjaa vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen I—IV luetteloiden ja psykotrooppisia aineita kos-

kevan vuoden 1971 yleissopimuksen I—III luetteloiden aineista sekä luetteloihin kuuluvista valmisteista.

11 §

Apteekin kirjanpitovelvollisuuden edellyttämät tiedot

Apteekin kirjanpidosta tulee käydä ilmi seuraavat tiedot:

- 1) huumausaineen tai valmisteen nimi;
- 2) varastoon tullut tai varastosta otettu määrä;
- 3) varaston määrä;
- 4) potilaan ja lääkärin nimi;
- 5) reseptipäiväkirjan tai valmistuseräkortin numero; sekä
- 6) muutoksista merkintöjä tehneen henkilön nimikirjaimet ja päiväys.

12 §

Apteekin ilmoitusvelvollisuus

Apteekin tulee vuosittain ennen tammikuun loppua ilmoittaa lääkelayokselle tiedot apteekissa valmistetuista, varastoon hankituista, varastossa olevista ja sieltä luovutetuista huumausainemääristä sekä niistä määristä, jotka on käytetty lääkkeiden valmistukseen. Ilmoituksessa tulee olla myös tiedot vuoden aikana hävitetyistä huumausaineista.

4 luku

Sairaalan ja terveyskeskuksen kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus

13 §

Sairaaloiden ja terveyskeskusten kirjanpito-velvollisuus

Sairaala-apteekin ja lääkekeskuksen on pidettävä varastokirjaa vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen I—IV luetteloiden ja psykotrooppisia aineita koskevan vuoden

1971 yleissopimuksen I—III luetteloiden aineista sekä niihin luettavista valmisteista.

14 §

Kirjanpidosta ilmenevät tiedot

Sairaala-apteekin ja lääkekeskuksen kirjanpidosta tulee käydä ilmi vastaavat tiedot kuin 12 §:ssä säädetään. Potilaan ja lääkärin nimen sijasta tulee näkyä osasto tai toimintayksikkö, johon huumausaine tai valmiste on toimitettu.

15 §

Kulutuskortti

Kun sairaala-apteekki tai lääkekeskus toimittaa osastolle tai toimintayksikölle vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen I—IV luetteloiden tai psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen I—III luetteloiden ainetta tai valmistetta, mukana tulee olla pakkauskohtainen kulutuskortti.

Kulutuskortissa tulee olla valmisteen nimi, määrä, toimituspäivä sekä osaston tai toimintayksikön nimi. Kulutuskorttiin tulee merkitä potilaan nimi, otettu annos, lääkärin nimi sekä lääkkeenä käytetyn valmisteen antajan nimikirjoitus ja päiväys.

Kun valmiste on käytetty loppuun, kulutuskortti on merkintöineen mahdollisesta mitatappiosta palautettava sairaala-apteekkiin tai lääkekeskukseen osaston taikka toimintayksikön vastaavan lääkärin allekirjoittamana.

16 §

Sairaalan ja lääkekeskuksen ilmoitusvelvollisuus

Sairaala-apteekin ja lääkekeskuksen tulee toimittaa vuosittain ennen tammikuun loppua Lääkelaitokselle vastaavat tiedot kuin 12 §:ssä säädetään apteekkien osalta.

5 luku

Lääketukkukauppojen ja lääketehaiden kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus

17 §

Lääketukkukauppojen ja lääketehaiden kirjanpitovelvollisuus

Lääketukkukaupassa ja lääketehaassa on pidettävä huumausainekirjaa vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen I—IV luetteloiden ja psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen I—III luetteloiden aineista sekä niihin luettavista valmisteista.

Edellisessä momentissa säädetyn lisäksi lääketehaan on pidettävä psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen IV luettelon aineista kirjaa, josta tulee käydä ilmi valmistukseen käytetyt huumausainemäärät. Lääketehaan tulee pitää kirjaa myös niistä huumausainelain 18 §:n 1 momentissa tarkoitetuista psykotrooppisia aineita sisältävistä valmisteista, jotka on lääkelaitoksen päätöksellä vapautettu luvanvaraisuudesta.

18 §

Lääketukkukaupan ja lääketehaan kirjanpidon tiedot

Lääketukkukaupassa ja lääketehaassa huumausainekirjanpidosta tulee käydä ilmi seuraavat tiedot:

- 1) huumausaineen tai valmisteen nimi;
- 2) varastoon tullut määrä ja hankintapaikka;
- 3) varastosta otettu määrä ja lähetyspaikka;
- 4) varaston määrä; sekä
- 5) muutoksista merkintöjä tehneen henkilön nimikirjaimet ja päiväys.

19 §

Lääketukkukaupan ja lääketehaan ilmoitusvelvollisuus

Huumausaineita sisältävistä aineista tai

valmisteista on vuosittain ennen tammikuun loppua annettava vuosi-ilmoitus ja ennakkoarviot seuraavan vuoden tarpeesta lääkelaitokselle.

6 luku

Suomeen tuojien ja Suomesta viejien kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus

20 §

Huumausaineiden Suomeen tuojien ja Suomesta viejien kirjanpitovelvollisuus

Huumausaineita Suomeen tuovan ja Suomesta vievän on pidettävä kirjaa vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen I—IV luetteloiden ja psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen I—IV luetteloiden aineista. Kirjanpidosta tulee käydä ilmi myös huumausainemäärät, jotka sisältyvät sellaisiin valmisteisiin, joiden Suomeen tuontiin tai Suomesta vientiin ei tarvita lupaa.

21 §

Neljännesvuosi-ilmoitukset

Suomeen tuoduista ja Suomesta viedyistä vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen luetteloiden ja psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen I—III luetteloiden aineista tulee antaa Lääkelaitokselle ilmoitus neljännesvuosittain. Ilmoitus tulee antaa viimeistään huhti-, heinä-, loka- ja tammikuun 5 päivänä.

22 §

Neljännesvuosi-ilmoituksen tiedot

Neljännesvuosi-ilmoituksesta tulee käydä ilmi seuraavat tiedot:

- 1) huumausaineen nimi ja määrä;

- 2) mihin maihin vienti tai mistä maista tuonti on tapahtunut; sekä
3) tuonti- tai vientiluvan numero.

7 luku

Muiden toimijoiden kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus

23 §

Viranomaiset ja tieteelliset tutkimuslaitokset

Viranomaisten sekä yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten, joilla on oikeus käsitellä ja pitää varastossa huumausaineita, on pidettävä huumausainekirjanpitoa sen mukaan kuin lääketukkukaupan osalta säädetään 17—19 §:ssä. Lähetyspaikan sijaan merkitään kuitenkin tieto käyttötarkoituksesta.

Tiedot ja arviot seuraavan vuoden huumausainetarpeesta Lääkelaitokselle tulee antaa niin kuin 17 §:ssä säädetään.

24 §

Eläinlääkärit

Eläinlääkäreiden on pidettävä kirjaa vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen I—IV luetteloiden ja psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen I—III luetteloiden aineista sekä luetteloihin kuuluvista valmisteista.

Eläinlääkäreiden kirjanpidosta tulee käydä ilmi seuraavat tiedot:

- 1) huumausaineen nimi;
- 2) varastoon tullut tai varastosta otettu määrä;
- 3) varaston määrä; sekä
- 4) selvitys käytetystä tai luovutetusta huumausaineesta.

8 luku

Huumausaineiden käsittely ja hävittäminen

25 §

Tilaaminen

Sairaala-apteekin, lääkekeskuksen, sotilas-apteekin ja eläinlääkärin on tilattava vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen I, II ja IV luetteloissa sekä psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen I ja II luetteloissa tarkoitetut huumausaineet ja valmisteet erillisellä kirjallisella tilauksella lääketukkukaupasta tai lääketehtaasta.

26 §

Hävittäminen

Vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen I—IV luetteloihin sekä vuoden 1971 psykotrooppisia aineita koskevan yleissopimuksen I—III luetteloihin kuuluvien aineiden ja valmisteiden hävittämisestä laaditaan pöytäkirja, johon merkitään huumausaineen nimi, määrä ja eränumero tai valmistuseräkortin numero.

Hävittämisestä tehtävän pöytäkirjan allekirjoittavat kaksi henkilöä, joista toisen tulee olla huumausainelain 9 §:n tarkoittama vastuuhenkilö tai hänen sijaisensa.

9 luku

Voimaantulo

27 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä kuuta 2000.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.